Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 476 — ՇԱԲԱԹ 3 ՕԳՈՍՏՈՍ 1885 (Ն. Տ.) 15 ՕԳՈՍՏՈՍ 1885 — 5 ՋԻԼԳԱՏԷ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐԵՒ ԻՏԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արժէք		200
» » Վեցամսեայ	» »	100
» » Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » և տեղական Թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար և տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանք		56
» » » վեցամսեայ	»	28

Դուրս գրկուած յրագրաց ճանրու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է, խմբագրութեան գրկուած ոեւէ նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻԱԴԳԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
Գործակալութեան ձեռամբ, Գարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՈՒՐԲԱԹ, 2 ՕԳՈՍՏՈՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՐԴ ՍԱԼԶՊԷՐԻ ԵՒ ՀԱՐՍՏԱՀԱՐԵԱԼ ԱԶԳՈՒԹԻՒՆՔ

Համառօտիւ ծանուցինք արդէն, հեռագրերէ քաղելով, թէ Լորտ Սալզպերի այս օրերս երեւելի Հրեայներու պատգամաւորութիւն մ'ընդունած է, որք Ռումանիոյ Հրէից կրած հարստահարութեանց և Պերլինի Դաշնագրոյն 44 րդ յօդուածին անդրադարձի մասին վրայ Ն. Վ. սեմուելեան ուշադրութիւնն հրաւիրած են։ Պատգամաւորութեան գանգատներուն և Անգլիոյ նախարարապետին պատասխանւոյն ամբողջ պատճէնը գտնելով Թարգմ. մէկ վերջին թերթին մէջ, կը տեսնենք թէ սոյնքրականէն աւելի կարեւորութիւն մ'ունին, և գլխաւոր մասերն ստորեւ կը համառօտենք։

Անգլիոյ Երեսփ. ժողովոյն անգամ Պ. Բուհլ, առ Լորտ Սալզպերի ներկայացնելով պատգամաւորութիւնն, յիշեցուց Պերլինի Դաշնագրոյն 44 րդ յօդուածն, որ կը սէ. «Ի Ռումանիա կրօնի տարբերութիւնը պատճառ չպիտի լինի ո՛և է անձի զանալու քաղաքական և քաղաքացիական իրաւունքներն, հանրային պաշտօններու և պատիւներու ընդունելութիւնն, և երկրին ո՛և է կողմն ո՛և է արուեստի կամ ճարտարութեան կիրառութիւնը։ Կրօնային պաշտամանց ամէն ձեւերուն համար ազատութիւն պիտի տրուի ռումանի պետութեան պատկանեալ անձանց ինչպէս նաև օտարազգեայ, և արգելք չպիտի դրուի զանազան հասարակութեանց կրօնային կազմակերպութեան և իրենց հոգեւոր գլխոց հետ յարաբերութեանց։» Ռումանիոյ Հրէից ի պաշտպանութիւն այսպիսի յօդուածի մը Դաշնագրոյն մէջ դնել տուած լինելուն համար, Սըր Մոսէս Մոնտէֆիորէ Լորտ Պիքոնսֆիլտի ներկայացաւ Պերլինէ վերադառնալէն յետոյ, և ջերմ երախտագիտութիւն յայտնեց։ Ռումանիա, Դաշնագրոյն հաստատելու պատրուակաւ, իւր Սահմանադրութեան մէջ փոփոխումներ մտցուց, առաւելապէս խոյս տալու համար դաշնագրային տրամադրութեանց դրդիչներէն։ Լորտ Սալզպերի 1879 յունուարին գրեց առ անգլ. դեսպանն ի Պուքրէշ. «Օրէնք մը քուէարկուած է, որով Հրեայք կարող պիտի լինին Ռումանիոյ Խորհրդարանին անհատօրէն ազերսագիր մատուցանել՝ քաղաքացիութիւն ստանալու համար. բայց Վեհ. Թագաւորն կառավարութիւնը զայս որոշում բաւ չի հաստատիր 44 րդ յօդուածին կիրառութեան համար, որ կրօնային տարբերութեան պատճառաւ հաստատեալ ամէն անկարողութեանց ու բացառութեանց բարձումը կը պահանջէ»։ —Լորտ Սալզպերի 1880 փետրուն ալ գրեց թէ «Երբ Ռումանիա իւր երկրի մէջ գրնուող և օտար տէրութեան մը հպատակ չեղող ոչ—քրիստոնեայ անհատներուն քաղաքական և քաղաքացիական իրաւունք չի տար անմիջապէս, այլ կը պահանջէ որ մէկիկ մէկիկ ազերսագիր մատուցանեն Խորհրդարանին և հպատակութեան իրաւունք խնդրեն, 44 յօդ. ը գործադրած չլինիր։ Բայց վստահելով Ռումանիոյ իշխանական կառավարութեան խոստման, թէ իւր նպատակ տակաւ ի կիր առնուլ է զայդ յօդ.—Անգլիա՝ բարեկամական զգացմանց հաւատիք մը տալու համար՝ կը ճանաչէ Ռումանիոյ Իշխանապետութիւնն իբրեւ անկախ Պետութիւն։» Բայց այս յոյսերն ի դերեւ ելան։ Ռումանիարնակ Հրէից մեծագոյն մասին անհնար է տակաւին մտնել ո՛ւեէ ազատ արուեստի մէջ, կամ ստանալ քաղաքացուոյ մը իրաւունք։ Նաև վաճառականութեամբ չեն կրնար զբաղիլ, բայց եթէ յոյժ աննպաստ պայմաններու ներքև, և ոստիկանութեան և այլ ստորադաս պաշտօնէից կողմէ շարունակ կը կեղեքուին ու կը հարստահարուին։ Պատգամաւորութիւնը կը խնդրէ Անգլիոյ միջնորդութիւնը 44 յօդ.ին ամբողջական գործադրման համար։

Սըր Ճէ-ոէնէ Կոլոֆ, ուրիշ երեւելի Հրեայ մը, յարեց թէ Լորտ Պիքոնսֆիլտի և Լորտ Սալզպերի նպատակը, 44 րդ յօդուածը դնել տալով, այն էր որ Ռումանիոյ մէջ ծնած Հրեայք ճշդիւ նոյն դիրքն ունենային իբրեւ քաղաքացի, ինչ որ Անգլիոյ մէջ ծնած Հրեայք ունին։ Բայց ռումանի կառավարութիւնն իբրեւ անկախ պետութիւն ճանչուելէն ետքը բոլորովին անտես ըրաւ դաշնագրական յօդուածն, և Ռումանաց չափ Ռումանիոյ հին բնակիչներ եղող Հրեաներն իբրեւ օտարազգի ճանչելով, հրամայեց որ մէկիկ մէկիկ հպատակութիւն խնդրեն Խորհրդարանէն, փոխանակ անմիջապէս քաղաքացիութեան իրաւունք տալու ամենուն մէկէն։ Այս դիմումն առ Խորհրդարանն դիմերն գործ մը չէր. 10ական ոսկւոյ նախնական տուրք մը տալ հարկ էր, զոր շատ Հրեայք չէին կրնար վճարել, և հետեւանքն այն եղաւ որ Ռումանիոյ 250,000 Հրէից միայն 1,100ը քաղաքացիութիւն ստացան, և դժուարութիւնը ա՛ինչափ մեծ էին որ անցեալ տարի միայն մէ՛կ Հրեայ կրցաւ Խորհրդարանէն նոյն շնորհին արժանանալ։ Այս պատճառաւ ամէն պատուաւոր պարապում փակուած է Հրէից առջեւ։ 1884ին շրջուն մանրավաճառութեան վրայ օրէնք մը գրուեցաւ գործադրելի ամէն Ռումանաց նկատմամբ, բայց միայն Հրէից դէմ գործադրեցաւ։ Առանց յատուկ արտօնագրի ո՛չ օր մանրավաճառութիւն պիտի ընէր Ռումանիոյ փողոցներն, և օրէնքն այնպէս անիրաւաբար ի գործ դրուեցաւ որ Ռումանիոյ 20,000 հրեայ հպատակներ ծայրայեղ աղքատութեան մէջ մնային։ Հրեայք կրնան պատերազմի երթալ ի ծառայութիւն Պետութեան, բայց ուսուցիչ կամ դասախօս չեն կրնար լինել։ Կրնան դրամ կտակել դպրոցի մը, կամ ո՛չ մէկ հրեայ տղայ կրնայ օգտիլ այն դրամէ։ Մինչեւ իսկ կարգ մը դպրոցներու մէջ հրեայ աղջոյց թոյլ չի տրուիր նստիլ, այն առաջիութեամբ թէ անվայել է քով քովի բազմեցնել քրիստոնեայ և հրեայ տղայք։ Ռումանիա Պաքաւ քաղաքին մէջ թղթի գործարանի մը վերատեսուչը կայ։ Դիմացն երկող Հրէին չարութիւն մ'ընել սովորութիւն ըրած էր, և մարտ 12 ին գեռատի հրեայ կառապան մը բռնելով, երբեք ծածկեց իւղոտ լաթով մը, ապա ծակեր բացաւ ճակտին, քթին, այտերուն և ծնոտեաց վրայ, և Էնդրէյզվ այրեց այս բացուած կէտեր։ Այսպիսի անգթութիւններ նա քանիցս գործեց, և ո՛չ մէկ անդամուն կառավարութիւնը քննութիւն բացաւ. զի վերատեսուչն այնչափ ազդեցիկ մարդ է որ տեղային իշխանութիւնք չեն համարձակիր դպչիլ անոր։

Պ. Ցիւնպոպ Սէյմ ալ խօսեցաւ, հաստատելով թէ Պուլկարիոյ Քրիստոնէից եղած բաներ նոյնութեամբ գործադրուած են նաեւ Ռումանիոյ Հրէից վրայ։

Լորտ Սալզպերի պատասխանելով ըսաւ. «Պէտք չունիք որ յիշեցնէք ինձ թէ Լորտ Պիքոնսֆիլտի Կառավարութիւնը մեծ դեր մ'ունեցաւ Պերլինի դաշնագրին մէջ դնել տալու 44 երորդ յօդուածն, որպէս զի խորին համակրանք զգայի ձեր ներկայացուցած դատին։ Լոկ մարդասիրութեամբ և համակիր մասնակցութեամբ այն անդլիական հպատակաց զգացմունքներուն որք խորին վշտով կը դիտեն Ռումանիոյ Հրէից վիճակն, և միանգամայն միջազգային օրինաց սիրոն համար, որ բռնաբարուած է, խորին հոգածութեամբ կը նայինք այս խնդրոյ վրայ, բաց ի բնական չարժառիթէն զոր ունինք այս խնդրով զբաղելու, խորհելով թէ բաժին ունեցած էինք Ռումանիոյ անկախ թագաւորութեան մը վերածման գործոյն մէջ։ Ցոյժ կը ցաւիմ որ հինգ տարի յետոյ վերադառնալով յայս պաշտօն, յայսերս այնպէս ի դերեւ ելած կը գտնեմ։ Եւրոպա անկախութիւն տալով Ռումանիոյ մեծ բարիք մ'ըրաւ նմա. բայց կը ցաւիմ որ այնպիսի նորատին պետութիւն մը, որ զօրեղ պատճառներ ունի ատելու ամէն տեսակ հարստահարութիւններն ու կեղեքումներ, թոյլկուտայ գործադրման չարեաց զոր թուեցի։ Հրեայ Ընկերակցութեանց ցուցած հոգածութիւնը թէ՛ բնական է և թէ՛ յոյժ գովելի։ Ապահով կրնաք լինել թէ ինչ որ կրնանք սիրով պիտի ընենք ի բարեսիրութիւն վիճակին Հրէից Ռումանիոյ,—այն ցերութեան որոյ հաստատման մէջ այնպիսի մեծ բաժին մ'ունեցած ենք։ Բայց ներեցէք որ ինչ ինչ նեղկատուներով շատ մանրամասնութեանց մէջ չմտնեմ այս խնդրոյ վրայ։ Ինչ կը ցուցնեն այն զարհուրելի իրողութիւնք զոր պատմեցիք ինձ։ Ինչպիսի թշնամութեան ու դիմադրութեան կը բախին Ռումանիոյ Հրեայք։ Ուրիշ երկրի մը Քրիստոնէից երբեմն եղած կեղեքմանց հետ բաղդատեցիք Ռումանիոյ Հրէից կրած չարիքները։ բաղդատութիւն որ մէկ տեսութեամբ ճիշդ էր, բայց ուրիշ տեսութեամբ անյարմար։ Ուրիշ երկրաց Քրիստոնեայք կը նեղուէին միապետական կառավարութեան մը ներքեւ, որոյ վրայ դիւանագիտական ազդեցութիւն բանեցնել կարելի էր,—թէպէտ ձեռք բերուած արդեանց վրայ հպարտութեամբ չեմ կրնար նայիլ։ Այդպիսի կառավարութեան մը վրայ դեսպաններու և ծանուցագրերու միջոցաւ յարմնուած նկատմունք կրնային ներգործել։ Բայց ի Ռումանիա հարստահարութիւնք միապետական կառավարութեան մը գործը չեն։ Հակառակ ուղղութեամբ կուգան։ խորարմատ ժողովրդային նախապաշարումներէ կուգան Ռումանիոյ Հրէից բոլոր նեղութիւնք։ և ժողովրդային նախապաշարումն իւր բարձրագոյն և հզօրագոյն արձագանգը կը գտնէ ժողովրդային Խորհրդարանի մը մէջ, որ երկրին գերագոյն իշխանութիւնն է։ Կը խօսիմ ի ներկայութեան Պարոնայց ոմանց որ անդամ են կամ եղած են այս երկրի ժողովրդային Խորհրդարանին։ Կը հարցնեմ թէ մեր ներքին խնդրոյ մը վրայ օտար պետութեան մը միջամտութիւնն ինչ ազդեցութիւն պիտի ընէր։ Որչափ եւս խորապէս զգայք Ռումանիոյ Հրէից կրած զրկանաց ցաւը, կը յուսամ պիտի ըմբռնէք թէ չատ փափկութեամբ պէտք է ձեռք առնուլ զայս խնդիր, նկատելով թէ գործ ունինք ժողովրդային Խորհրդարանի մը հետ, որ սատակի նախանձայուզութեամբ կը մերժէ օտար տերութեան մը միջամտութիւնն, և թէ երբ Ռումանք այսպիսի միջամտութիւն մ'իբրև սպառնալիք համարին՝ աւելի հաւանական է որ սատակացնեն քան մեղմացնեն այն նախապաշարում ու հակակրանք զոր Հրէից դէմ կը տածեն։ Հրէից չահերուն վրայ անդրադառնալեմբ հսկել կ'արժէ։ բայց միանգամայն զգուշանալու է ազդային զգացումներ վիրաւորելէ և վշտացնելէ ու զայրացնելէ զանոնք որոց ձեռքն է վերջապէս իշխանութիւնը։ Պատճառ ունիմ այսպէս խօսելու։ Պատճառ ունիմ ըսելու թէ Ռումանիոյ Հրէից գատը շատ կծու լեզուաւ պաշտպանել վնասարար է նոցա շահերուն։ Ապահով կրնաք լինել թէ Վեհ. Թագուհւոյն Կառավարութիւնը պիտի ընէ ինչ որ հնարաւոր է, և եթէ կը զգուշանամ արտաբերելէ բառում խօսքեր որք բնականապէս կուգան շրթանցս վրայ, կ'ըմբռնէք անշուշտ թէ պատճառն անտարբերութիւն չէ, այլ իրաց վիճակին ծանօթութեամբը լուսաւորեալ հոգածութիւն մը այն դժբախտ ցեղի համար ի դիմաց որոյ ներկայացած էք դուք։

Պատգամաւորութիւնը շնորհակալութեամբ մեկնեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ «ԲԷԼ ՄԷԼ ԿԱԶԷԹ»Ի

Կը լիշեն ընթերցողք թէ Անգլիոյ Երեսփոխանաց ժ. ղ. Ոլվ Եղեռնական Օրէնքի յաւելուած մը կը խմբագրէ, դեռահաս աղջկանց ու կանանց պատուոյն պաշտպանութեան համար։ Այս յաւելուածական օրէնք երրորդ ընթերցմամբ ընդունուեցաւ անցեալ չաբաթ երեկոյ, և կը մնար Լորտերու ժողովոյն վաւերացումն։ Հինգշաբթի երեկոյեան նստին մէջ, անդամք ամենք բողոք բարձին Բէլ Մէլ Կազէթի գայթակղալից հրատարակութեանց դէմ, զոր հառաջարկութիւնը չարգիլեր, և առաջարկեցին որ յաւելուածական օրէնքին մէջ յատուկ յօդուածմը դրուի այնպիսի գայթակղալից հրատարակութիւնք արգիլելու համար։ Այս կարճ վիճաբանութիւն հետաքրքրաշարժ է, և նոյնութեամբ կ'արտատպենք ստորեւ։

Պ. Ս. Էչ. երեւելի իրաւագէտ և փաստաբան որ յոյժ աշխարհներ, որուն համեմատ յանցանք մը պիտի լինի վճռուել, շրջաբերել և հրատարակել այնպիսի գրութիւններ որք ընթերցողաց միաքը կ'ապականեն և յանդարոյութիւն կը հրաւիրեն։ Այս յանցանք պէտք է պատժուի երկամեայ բանտարկութեամբ և տուգանքով մը որ 200 ոսկիէն աւելի չլինի։ Այսպիսի յօդուածմը հարկաւոր է ժամանակի մը մէջ ուր աղտոտ գրականութիւնը մեծ ծաւալ գտած է։ Լրագիր մը (Բէլ Մէլ Կազէթ) մտերս հրատարակեց առասպելներ ու պատմութիւններ որք կը միտէին անպատկանելի դեռահասից մտքերն, և որք ընդհանրապէս սուտ և անհիմն են։ Այս աղտոտ գրականութիւն ոչ միայն տարածեցաւ ամէն փողոցներու մէջ, այլ նաև թափանցեց բնակարաններու մէջ, և բնաւ ջանք չեղաւ անոր չրջաբերութեան առաջքն առնլու։ Այս գայթակղալից հրատարակութիւնք լոյս տեսան ոգեւորելու համար խեղճ և անկեալ լրագիր մը։ Եթէ այդ լրագիր չի կրնար պատժուիլ այժմեան օրինաց, պէտք է պատժուի բարեփոխեալ օրէնքով մը։ Ցիշելէ յետոյ հանգուցեալ գլխաւոր դատաւոր Պ. Բոքպրրնի վճիռն, որ «Խոստակեալ Խոստովանական» անուն գայթակղալից հրատարակութեան առթիւ ըսած էր թէ մարդ պատժելի է օրինական օրէնք մը կատարելու համար օրէնքի դէմ մեղանչելու պէտք չունի, Պ. Ս. Էչ. դիտել տուաւ թէ յիշեալ լրագիրն (Բէլ Մէլ) ահնուն չարիք հասուցած էր իւր գայթակղական հրատարակութեամբ։

Ընդհանուր Դատաւորը պատասխանեց թէ ինք իւր պատասխանատուութեան ներքեւ խորհուրդ տուած էր Ներքին գործոց Նախարարին, Տէրութեան իրաւագէտ խորհրդականաց և օրինական ուսելի բարձր հեղինակութեանց կարծիքն առնլէ յետոյ, թէ տեղի չի կար դատաստանի քաշելու զԲէլ Մէլ Կազէթ։ Կատարելապէս տեղեկութիւն ունենալով օրինական տրամադրութեանց և նախընթաց պարագայից, եկանք այն եզրակացութեան թէ փափաքելի չէր դատ բանալ յիշեալ թերթին դէմ։ Շատ տեսակ խնդրոց մէջ, դատախազութիւնը կը ծառայէ միայն չարիքը ծանրացնելու։ Թէեւ չեմ ասդարացներ յիշեալ թերթին ոճն ու լեզուն, պատասխանատու մարդ մը չպիտի կրնար սակայն խնամատարութիւն համարել դատարանի մը առջեւ քաշել զԲէլ Մէլ Կազէթ։ Այսպիսի դատաստանութիւնք երկար կը տեւեն, և հաւանօրէն ամէն բանէ աւելի կը նպաստեն ընդարձակ ծաւալ մը տալու գործուած չարիքին։ Ընդհանուր Դատախազը չի կարծեր ուրեմն թէ տեղի կայ Պ. Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածին։

Փաստաբան և երեւելի իրաւագէտ Պ. Ժ. Ռըսէլ ըսաւ թէ անձամբ կը ճանչէ Բէլ Մէլ Կազէթի խմբագրապետն, և կը բողոքէ այն ամբաստանութեան դէմ թէ նա քանի մը թերթի աւելի վճռաձեւու ակնկալութեամբ ըրած է ծանուցեալ հրատարակութիւններն։ Այս հրատարակութիւններն ի լոյս ածելով ինչ ընթացք որ իրեն համար գծած էր լրագիրը՝ լիովին արդարացաւ ժողովոյս մէջ, քանի որ մշուշ տուին քննութեան այն օրինական ծրագրոյ որ վճռաբանութեան տակ է այժմ։

Փաստաբան և երեւելի Լէքսանդր Հէրշէլի խմբագրապետ Պ. Մաթ Քոթ ազդուապէս բողոքեց Բէլ Մէլ Կազէթի նոր լիսի հրատարակութեանց դէմ, որը անպատիժ կը վճռաւրն։

Պ. Օ՝ Բրա՝ այժ տուաւ Պ. Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածին։ Կառավարութիւնը պարտէր ջանալ կասեցնելու չրջաբերութիւնն այն անպարկեշտ հրատարակութեանց։ [illegible] տանի փողոցները։ Մեծ չարիք պատճառած են Բէլ Մէլ Կազէթի, Դաուն Դոյի և Էն. գայթակղալից հրատարակութիւնք։ այս մասին տարակոյս չունիմ դժբախտապէս։ Շատ կը կասկածիմ թէ այդ հրատարակութեանց համար պատասխանատու եղող անձանց դիմաւորութիւնք մաքուր և անկեղծ եղած լինին։

Ներքին գործոց Նախարար Սըր Ռոպերտ Հարտինգ չի կարծեր թէ Սըր Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածն հարկաւոր լինի, քանի որ այժմեան օրէնքը բաւական է փափաքեալ նպատակին իրագործման, այն է՝ գայթակղալից հրատարակութեանց հեղինակներուն պատուհասման։

Լորտ Քրաֆտոնն ըսաւ թէ տարակոյս կարելի չէ ունենալ թէ յիշեալ հրատարակութիւնք բարիք արտադրեցին՝ ապահովելով քաղաքակրթութեան այն օրինական ծրագրոյ, որոյ նպատակն է պաշտպանել դեռահաս աղջկանց և կանանց պատիւն։ — (Աղդակներ Ո՛ՂԺ։)

Ներքին գործոց Նախարար Սըր Ռոպերտ Քրոս ըսաւ թէ օրինական ծրագրոյն քննութիւնն ու քուէարկութիւնն ամէն պարագայի մէջ յաւաջ պիտի տարուէին, ըստ որում Լորտերու ժողովն կարգեալ մասնախմբին կատարած քննութիւնք և ստացած վկայութիւնք կ'ապացուցանէին թէ անհրաժեշտ էր այսպիսի օրէնք մը։ Հաւանութիւնն որոշեց դատ չբանալ Բէլ Մէլ Կազէթի դէմ, Դատական Նախարարին և Կառավարութեան իրաւագէտ խորհրդականաց կարծիքն առնլէ յետոյ։ Խնամատարութիւն չէ այսպիսի խնդրոյ մը մէջ դատ բանալ, եթէ կասարեալ ապահովութիւն չկայ երդուելոց ձեռամբ դատապարտելու այն գայթակղալից նիւթոց հրատարակիչը։ Դատավարութիւնն առաւել ընդարձակ հրատարակութիւն մը պիտի տար գայթակղալից յօդուածներուն, և եթէ մէկ թերթի մէջ լոյս տեսնելով վնասաբեր էին, այն ատեն ամէն լրագրաց մէջ անխոիր երեւնալով եւս առաւել վնասաբեր պիտի լինէին։ Այս եւս նկատում մ'էր զոր ներելի չէր անտես առնել։

Պ. Ռոզբրս կը կարծէ թէ գուցէ եկած է ժամանակն ուր անհրաժեշտ է խօսիլ ազդուապէս և բացորոշապէս։ Բայց եթէ Բէլ Մէլ Կազէթ։ Այսպիսի դատաստանութիւնք երկար կը տեւեն, և հաւանօրէն ամէն բանէ աւելի կը նպաստեն ընդարձակ ծաւալ մը տալու գործուած չարիքին։ Ընդհանուր Դատախազը չի կարծեր ուրեմն թէ տեղի կայ Պ. Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածին։

Փաստաբան և երեւելի իրաւագէտ Պ. Ժ. Ռըսէլ ըսաւ թէ անձամբ կը ճանչէ Բէլ Մէլ Կազէթի խմբագրապետն, և կը բողոքէ այն ամբաստանութեան դէմ թէ նա քանի մը թերթի աւելի վճռաձեւու ակնկալութեամբ ըրած է ծանուցեալ հրատարակութիւններն։ Այս հրատարակութիւններն ի լոյս ածելով ինչ ընթացք որ իրեն համար գծած էր լրագիրը՝ լիովին արդարացաւ ժողովոյս մէջ, քանի որ մշուշ տուին քննութեան այն օրինական ծրագրոյ որ վճռաբանութեան տակ է այժմ։

Փաստաբան և երեւելի Լէքսանդր Հէրշէլի խմբագրապետ Պ. Մաթ Քոթ ազդուապէս բողոքեց Բէլ Մէլ Կազէթի նոր լիսի հրատարակութեանց դէմ, որը անպատիժ կը վճռաւրն։

Պ. Օ՝Բրա՝ այժ տուաւ Պ. Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածին։ Կառավարութիւնը պարտէր ջանալ կասեցնելու չրջաբերութիւնն այն անպարկեշտ հրատարակութեանց։ [illegible] տանի փողոցները։ Մեծ չարիք պատճառած են Բէլ Մէլ Կազէթի, Դաուն Դոյի և Էն. գայթակղալից հրատարակութիւնք։ այս մասին տարակոյս չունիմ դժբախտապէս։ Շատ կը կասկածիմ թէ այդ հրատարակութեանց համար պատասխանատու եղող անձանց դիմաւորութիւնք մաքուր և անկեղծ եղած լինին։

Ներքին գործոց Նախարար Սըր Ռոպերտ Հարտինգ չի կարծեր թէ Սըր Ս. Էչի առաջարկած յաւելուածական յօդուածն հարկաւոր լինի, քանի որ այժմեան օրէնքը բաւական է փափաքեալ նպատակին իրագործման, այն է՝ գայթակղալից հրատարակութեանց հեղինակներուն պատուհասման։

Լորտ Քրաֆտոնն ըսաւ թէ տարակոյս կարելի չէ ունենալ թէ յիշեալ հրատարակութիւնք բարիք արտադրեցին՝ ապահովելով քաղաքակրթութեան այն օրինական ծրագրոյ, որոյ նպատակն է պաշտպանել դեռահաս աղջկանց և կանանց պատիւն։ — (Աղդակներ Ո՛ՂԺ։)

Ներքին գործոց Նախարար Սըր Ռոպերտ Քրոս ըսաւ թէ օրինական ծրագրոյն քննութիւնն ու քուէարկութիւնն ամէն պարագայի մէջ յաւաջ պիտի տարուէին, ըստ որում Լորտերու ժողովն կարգեալ մասնախմբին կատարած քննութիւնք և ստացած վկայութիւնք կ'ապացուցանէին թէ անհրաժեշտ էր այսպիսի օրէնք մը։ Հաւանութիւնն որոշեց դատ չբանալ Բէլ Մէլ Կազէթի դէմ, Դատական Նախարարին և Կառավարութեան իրաւագէտ խորհրդականաց կարծիքն առնլէ յետոյ։ Խնամատարութիւն չէ այսպիսի խնդրոյ մը մէջ դատ բանալ, եթէ կասարեալ ապահովութիւն չկայ երդուելոց ձեռամբ դատապարտելու այն գայթակղալից նիւթոց հրատարակիչը։ Դատավարութիւնն առաւել ընդարձակ հրատարակութիւն մը պիտի տար գայթակղալից յօդուածներուն, և եթէ մէկ թերթի մէջ լոյս տեսնելով վնասաբեր էին, այն ատեն ամէն լրագրաց մէջ անխոիր երեւնալով եւս առաւել վնասաբեր պիտի լինէին։ Այս եւս նկատում մ'էր զոր ներելի չէր անտես առնել։

Պ. Ռոզբրս կը կարծէ թէ գուցէ եկած է ժամանակն ուր անհրաժեշտ է խօսիլ ազդուապէս և բացորոշապէս։ Բայց եթէ Բէլ

— 120 —

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ
ԺԻՎ ՎԷՊ

ԿՐԱՆԹ ՆԱԻԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ՄԱՔՈՒԱՐԻ

Կլէնարվան հաւանութեան նշան մ'ըրաւ։

—Լա՛ւ, յիսուն լիրա, պատասխանեց Ճոն Մանկլը։

—Բայց լոկ ուղեւորութիւն, աւելցուց Ռիլ Հալլէյ։

—Լոկ ուղեւորութիւն։

—Ուսելիքը զատ։

—Զատ։

—Շատ աղէկ։ Ուրիշ, ըսաւ Հալլէյ ձեռքն երկնցնելով։

—Ի՞նչ։

—Գրաւ։

—Ասսիկ կէսը, քսան-հինգ լիրա, ըսաւ Ճոն Մանկլը համբերով ոսկիները, զոր Հալլէյ գրպանը նետեց առանց «շնորհակալ եմ» ըսելու։

—Վաղը կէս օրէն առաջ ատ պիտի գտնուիք։ Գաք թէ չգաք, ես կը չուեմ։

—Պիտի դանք։

Այս պատասխանէն յետոյ Կլէնարվան, հաղարապետը, Ռոպէրթ, Բանանէլ և Ճոն Մանկլը նաւէն իջան։ Ուրիշ Հալլէյ և ոչխակ մասին ծայրը դպցուց գլխարկին, որ իւր կարմիր կեղծամն փաթած էր։

—Ի՞նչ կոչտ մարդ, ըսաւ Ճոն։

—Իմ գործիս կուգայ, ըսաւ Բանանէլ։ Ճշմարիտ ծովու գայլ մ'է։

—Ճշմարիտ ծովու արջ մը, պատասխանեց հաղարապետը։

—Եւ կը կարծեմ թէ, աւելցուց Ճոն Մանկլը, այս արջ ժամանակաւ մարդկային մարմնոյ առուտուր ըրած է։

—Մեղ ի՞նչ փոյթ, պատասխանեց Կլէնարվան, քանի որ Մաքուարի հրամանատարն է, և Մաքուարի ալ Նոր-Զեղանտայ կ'երթայ։ Թուղթոլոռ-Պէյէն մինչեւ Օքլանտ քիչ կը տեսնենք դայն, իսկ Օքլանտէն անդին ոչ եւս կը տեսնենք։

Տիկին Էլէնա և Մարի Կրանթ ուրախութեամբ խնդան որ հեռուեալ օրը ճանաչայ պէտի ելնէին։ Կլէնարվան դիտել տուաւ անոնց թէ Մաքուարի հանդստաւէտ չէր Տընէսի պէս։ Բայց այնչափ տառապանք կրող կանայք չէին փախնար մանր անհանգստութիւններէ։ Պ. Օլսինէթ հրաւիրուեցաւ պատրաստել պէտք եղած նպարը։ Խեղճ մարդը, Տընէսի կորուստէն ի վեր, յաճախ ողբացեր էր դժբաղդ տիկին Օլսինէթին, որ Տընէսի մէջ մնացած էր, եւ հետեւաբար Բոնվիքաց վայրագութեան զոհ եղած էր չգենուին բոլոր պաշտօնեից հետ։ Սակայն և այնպէս անտեսութեան պաշտօնն իւր սովորական փութաջանութեամբ կը կատարէր, և «զատ ուտելիքն» այնպիսի ընտիր նպարներէ կը բաղխնար, որք երբէք տեսնուած չէին երկկայմին սեղանին վրայ։ Քանի մը ժամու մէջ պատրաստեցան նպարեղէնք։

Նոյն միջոցին հաղարապետը սեղանաւորի մ'երթալով փոխանակագրեր կտրել կուտար, զորս Կլէնարվան Մէլբուրնի Խանէքն Պանքային վրայ քաշել տուած էր։ Կուզէր որ ունայն չշտնուէր ոսկիէ, ինչպէս նաեւ զինեքէ ու ռարխմիերքէ։ Ուստի նորոգեց զիւր զինարան։ Բանանէլ ալ Նոր-Զեղանտայի պատուական քարտէս մը գնեց, զոր Ճոնսթրն տպած էր Խոմսբուրիի մէջ։

Միւլլտաի ապաքինած էր։ Հալլէյ կ'ըղձադար իւր վտանգաւոր վերքին ցաւը։ Քանի մը ժամու նաւարկութիւն բաւական էր առնոր կատարեալ ապաքինման։ Կը յուսար Խաղաղական հողմերով դարմանուիլ։

Ուիլսընի յանձնուեցաւ ուղեւորաց ընակարանը պատրաստել Մաքուարիի մէջ։ Անոր խոգանակի և աւելի հարուածներուն տակ նուազն գոգը կերպարանափոխ եղաւ։ Ռիլ Հալլէյ, ուսերը թոթուելով, թող տուաւ նաւատին որ ուզածին պէս ընէ։ Կլէնարվանի և անոր տիկնոջ և ընկերաց համար բնաւ փոյթ չունէր։ Մինչեւ իսկ անոնց անունը չէր դիտեր և հոգը չէր։ Պարզապէս բեռի յաւելուած մ'էին, որ յիսուն լիրա կը բերէին իրեն։ Իւր շաբաթանին մէջ լցուցած երկու հարիւր տակառակշիռ սեղին չափ արժէք չունէին իւր առջեւ։ Նախ սեղն և ապա մարդիկ։ Նաւատէտ և միանգամայն վաճառական էր։ Իւր նաւատական արժանեաց դալով, բաւական

Ճոն Մանկլի փոխեռանդն ուշադրութեան փստահելով կրնանք հաստատել թէ ծովերին մէն մի կէտերը խղճմտաբար խուզուեցան, ամենափոքր խորերը խնամով քննուեցան, ինչպէս նաեւ ծովափին զանազան տարածութեանց, ուր խաղաղական մանրնթացութիւնք կը բնակային բեկոր մը ձգել։ Բայց ոչ մի նշանակ չգտնուեցաւ, որպէս զի այդ ծովեղերաց վրայ նոր հետազօտութիւններ ընելու առիթ ընծայէր։

Նաւաբեկութեան հետք չկար։

Գալով Տընէսի, անոր ալ հետքը չկար։ Ովկիանի եղերեայ Աւստրալիոյ այս մասը բովանդակապէս ամայի էր։

Սակայն Ճոն Մանկլը ծովեղերին վրայ իջաւ ամման յայտնի հետք գտաւ, առանձին միաներու տակ նոր վառած կրակի մնացորդներ։ Արդեօք ընկերներու թափառիկ ցեղ մ'անցած էր քանի մ'օր առաջ։ Ո՛չ, վասն զի ուրիշ նշանակ մը զարկաւ Կլէնարվանի աչքին և աներկրայապէս հաստատեց թէ Բոնվիքներ յամախած էին ծովեղերին այն մասը։

Նշանակն էր գորշ և դեղին թիկնոցակ մը, մաշած, պատռուած, չարաբոյժ զրդռվակ մը ծառի մը տակ թողուած։ Բերթի զգաստարանին արձանագրական թուահամարը կար վրան։ Թիապարան հոն չէր, բայց իւր դիւռն ցնցոտին կը պատասխանէր իրեն համար։ Այդ եղեռնական համադետա, թշուառականի մը հագուստ լինելէ զլնի, կը փտէր այն ամայի ծովեղերին վրայ։

Զիրար հարցնելու և միմեանց պատասխանելու պէտք չունէին։

Ճոն Մանկլի փոխեռանդն ուշադրութեան փստահելով կրնանք հաստատել թէ ծովերին մէն մի

Մել Կաղէր կատարելի պարտաւորութիւն մ'ունէր, ամենայոյժ երանական կատարած էր զայն։ —Զօրայի լեզուաւ կատարած էր։

Պ. Մա՛ Աբիթոր անձամբ ճանչելով Բել Մել Կաղէրի խմագրապետը, կը հաւատար թէ ամենարարձր և ամենամաքուր շարժառիթներով եւեթ ձեռնարկած էր յերեւան հանելու այս ողբալի զեղծումներ։

Ժողովը առանց քուէարկութեան պէտք տեսնելու, Պ. Ս. Չէլինքին եւս առաւ իւր առաջարկած յաւելուածական յօդուածը։

Բել Մել Կաղէր, որոյ ընթացքը Քաղաքային Պարտականան մէջ կազմեալ յանձնախմբի մը քննութեամբ արդարացած էր արդէն, այսպէս արդարացաւ նաեւ Խորհրդարանին առջեւ։ Կառավարութիւնն և Երեսփոխանք ցաւ յայտնեցին Զրպարկան անպատշաճ լեզուին համար որով Լոնտոնի անբարոյականութիւնները նշաւակած էր՝ ամեն բանին իսկական անունը տալով։ բայց ընդհանրապէս ընդունուեցաւ թէ Բել Մել Կաղէրի դիտաւորութիւնը անկեղծ և բարի էին, և թէ զայն դատի ենթարկել՝ բարիք չարտադրելէն զատ մեծագոյն ծառայում մը պիտի տար գայթակղելից և ապականիչ համարուած հրատարակութիւններու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

ՆԻՍՍ Է.

2 Օգոստոս 1885

ԹԱԳՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻ

Ազգային Ժողովոյ երէկի նստի զլխաւոր խնդիրն եղաւ, բայց ի Ս Պատրիարք Հօր կարեւոր մէկ յայտարարութենէն, Կրօնական Ժողովոյ համաձայնութիւնն որ տեղի տուաւ երկար և ջերմ վիճաբանութեան։ Այսու հանդերձ, գոհացուցիչ էր տեսնել որ թէ՛ քննադատութիւնք և թէ՛ պատասխանները չ'ելեղեցան բնաւ խորհրդարանական ուղղութենէ, առիթ ընծայելով ցաւալի միջադէպերու, և բուռն վիճաբանութիւնք կատարուեցան այնպիսի կանոնաւորութեամբ մը որ նոյնքան պատիւ կը բերէր Դիւանին որքան Երեսփոխանաց։

Ի՛ատենապետէր Վսեմ. Տիգրան էֆէնտի Եուսուֆեան և ներկայ էին քառասունէ աւելի երեսփոխանք։ Կրօնական Ժողովը իւր զրեթէ ամբողջութեամբ կը ներկայացընէր զվարչութիւնն։ Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ ոչ ոք եկած էր։

Ս. Պատրիարք Հայրը ժամը 2½ին ատեանը բանալով օրհնութեամբ, անմիջապէս խօսք առնելով ուեւեռց թէ կայս. կառավարութիւնը բարեհաճած էր շնորհել իւր պատրիարքական Պէրաթն՝ յար և նման նախորդ պատրիարքական Պէրաթներուն։ Մինչդ ամայն ծանոյց թէ Տրապիզոնի Նորընտիր առաջնորդին Պէրաթն եւս հասած է ի Պատրիարքարան և հետզհետէ կ'սպասուին միւս Պէրաթներն ալ՝ իրենց նախկին բոլոր տրամադրութեամբք անփոփոխ, թէև հոգեւոյս Պատրիարքի օրով երկու առաջնորդական Պէրաթք ինչ ինչ փոփոխութիւններ կրած էին։ Ս. Պատրիարք Հայրն յոյս յայտնեց նաեւ որ ի մօտոյ կարգադրուի առաջնորդաց առաջնութեան ամենաարեւոր խնդիրն, և այս առիթիւ բարեմաղթութիւններ և օրհնութիւններ ըրաւ վսեմ կենաց Օգստոս Սուլթանին և վսեմ պահպանման Օսմանեան Պետութեան։

Ժողովը գոհութեամբ լսելով Ս. Նախագահի սոյն յայտարարութիւններն, ըստ առաջարկութեան Տոքթ. Յ. Թիրեաքեան էֆէնտիի՝ զոր միաբերան կրկնեցին հանդիսի երեսփոխանք, յոտնկայս շնորհակալութիւն յայտնեց նոյնս առ Վեհ. Սուլթանն և առ Բարձր. Նախարարս Նորա և յանձնարարեց Ազգ. Վարչութեան որ իւր այս զգացմանց արտայայտութիւնը պարտ ու պատշաճ եղանակաւ մատուցանէ առ կայս. կառավարութիւն։

Շնորհակալութիւն յայտնեց նոյնպէս առ Սմեն. Ս. Նախագահն իւր, վասն ջանից զորս ի գործ ածած էր վերոյիշեալ խնդրոց յաջող կարգադրութեանն համար։

(Ուշնկոյր ժողովուրդն՝ որ սովորականէն բաղմաթիւ էր այս անգամ, ձայնակոչեցաւ Ժողովոյ ըղձից և ծափահարութեամբք կրկնեց յայտնուած շնորհակալութիւնները)։

Ապա, Ս. Նախագահն և Երեսփոխանք բաղմելով իրենց աթոռներն, Ատենապետ էֆէնտի անցաւ ատենական գործոյութեանց։

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ

1. Նախորդ նիստերու ատենագրութեանց վերացուցմէն յետոյ, ընդունուեցաւ Գ. Զեբուկ էֆէնտիի հրաժարականն յերեսփոխանութենէ։ Դասալար էֆէնտի կը հրաժարէր անձնական ծանր զբաղմանցը պատճառաւ։

2. Դիւանը ծանոյց ժողովին թէ Մայր Եկեղեցւոյ հրաժարեալ երեսփոխաններէն Երամ Ճենաչ էֆէնտի համակերպելով ժողովոյ կրկին հրաւէրին, ընդունած էր երեսփոխանական պաշտօնը։

(Ց. Թաքէոեան էֆ. շնորհակալութիւն յայտնեց այս առթիւ։ իսկ Թիրեաքեան և Ղազարեան էֆէնտիք պատասխանեցին թէ ըստ որում ազգային պաշտօն մ'ընդունիլը պարտք մը կատարել կը նշանակէ, հարկ չկայ շնորհակալութիւն յայտնելու։ — Ս. Փափազեան էֆ. իրաւացի գտնելով երկու կարծիքներն ալ, դիտել տուաւ միայն որ եթէ այս ընթացքը շարունակուի, ամեն նոր ընտրեալ երեսփոխանի համար սովորութիւն կը դառնայ հրաժարիլն որպէս զի կրկին հրաւէրով պաշտօնի կոչուի։)

3. Ժողովը լսեց Իզմիրի դաւառական ժողովոյ տեղեկագիրն՝ հանդերձ Ս. Պատրիարք Հօր ծանութագրով, որ կը յայտնէր թէ Պոլսոյ էֆէնտի Տիլզէրեան երեսփոխան ընտրուած էր Իզմիրի ազգայնոց կողմէ։

Այս ընտրութիւն վաւերացաւ թեթեւ դիտողութեամբ մը միայն, որ կը կայանար ընտրական տեղեկագրոյն ներքեւ Ատենապետի ստորագրութեան բացակայութեան վրայ, և Տիլզէրեան էֆէնտի հաշակեցաւ ազգ. երեսփոխան։

4. Ժողովը Օրակարգի անցնելու պահուն Ս. Նախագահն յայտնեց թէ որքան ալ որ առաջին խնդիր էր Ընծայարանի մը հաստատման վիճաբանութեան շարունակութիւնը, սակայն Կրօնական Ժողովոյ առաջարկի Նիստական մասին Քաղ. Ժողովոյ կարծիքն հարցուած լինելով, այս վերջինն հարկ դատած էր Խառն Ժողովոյ ներկայել խնդիրն։ Հետեւաբար Ընծայարանի վիճաբանութիւնը կը մնար յաջորդ նստին։

Յ. Բաց յաստի, Ս. Նախագահը ծանուցանելով թէ Երուսաղիմոյ Ս. Պատրիարք Հայրն Ազգ. Ժողովին յղած էր Միաբանութեան 1884-85 ելմտական տարւոյ Հաշուեցոյցն և 1885-86 տարւոյ Ելհատոյցն, առաջարկեց կարդալ զայն յատենի Ժողովոյ։

Այս հրաւէրին վրայ, Ատենապետ էֆ. կարդաց հաշուեցոյցն և յարակից տեղեկագիրն որք կարեւոր տեղեկութիւններ կը պարունակէին Ս. Յակոբայ վանուց Նիւթական և բարոյական վիճակին նկատմամբ, և որոց հրատարակութիւնը կանխաւոյս կը դատուի առ այժմ։

Ս. Պատրիարք Հայրը մասնաւորապէս խնդրեր Ժողովէն որ պէտք եղած սատպղութիւնը տրուելով այդ պաշտօնագրոց, քննութիւնք կատարուէին և արդիւնքն հաղորդուէր ընդ միոյթ առ Ամեն. Պատրիարքն Ս. Ամենայն, վասն զի, յարեց, ինչպէս տեղեկագրէն ալ խնացաք, մինչեւ ցարդ Միաբանութեան կողմէ Ազգ. Ժողովոյն մատուցուած համաբարութիւնք անպատասխանի մնացած են և անոնց հասած կամ չհասած լինիլն անգամ ծանուցուած չէ բնաւին։ Այս վիճակի շարունակութիւնը կրնայ ծանր պատասխանատուութիւն հրաւիրել ապագային։

Ժողովն որոշեց՝ ըստ օրինի՝ ներկայացեալ Հաշուեկշիռն ու Ելմտացոյցն, հանդերձ տեղեկագրով, Հանրակութեան և Կայսրածոց Խառն Դիւանաց յղել ի քննութիւն, միամեայ պայմանաժամաւ։

Յետ այսորիկ անցաւ Օրակարգին։

ՕՐԱԿԱՐԳ

Հնդարձակասրտեան Արքենան Ժողովոյ 1884 ամի

Ս. — Ըստ Երեսփոխանն՝ որ Խառն առաւ քննեցուելու համար Կրօնական Ժողովոյ միաձայն համաբարութիւնը, Տոքթ. Թիրեաքեան էֆ. էր։ Ատենապետն յիշեցուց նախ թէ այդ տեղեկագիր կը բաղկանար 12 երեսներէ, որոց առաջին երկուքը մէկդի առնելով իբր յառաջաբան և վերջին երկուքն իբր վերջաբան, մնացեալ 8 երեսներու մէջ ամփոփուած էին 13 հանրային խնդիրներ որոցմով զբաղած էր Կրօնական Ժողովն 44 նիստերու մէջ՝ մեծաւ մասամբ յատկացուած անհատական և ամուսնական խնդրոց զրոյ արժան չէր դատեր հրապարակ հանել «ըստ նախորդաց իւրոց»(1)։ Անցնելով գլխաւոր կէտերու քննութեան, նախ զարմանք յայտնեց որ տեղագիրն խնդրոյն առթիւ Կրօնական Ժողովը կը գրէր թէպէտեւ ըստ բնական օրէնի և սովորութեան պէտք էր որ պատրիարքական տեղապահ ընտրուէր մի եպիսկոպոս եւ»։ Ընդհակառակն, ամեն դրական կանոններէ և որոմարանութիւններէ վեր՝ այս տեսակ բնական օրէնքի մը գոյութիւնն անբնական դատ. ատենաբանն, որ առաջարկեց միանգամ ընդ միշտ ճշդել այս կէտն որպէս զի նմանօրինակ պարագայից մէջ տարբեր ուղղութեան չհետեւուի։ Սահմանադրութիւնը պարզապէս կ'ըսէ թէ երբ Պատրիարքը կը հրաժարի կամ կը վախճանի, Խառն Ժողովը գումարուելով տեղապահ մը կ'ընտրէ, բայց չըսէր թէ այդ Տեղապահը պէտք է եպիսկոպոս լինի անպատճառ։ Եւ այն եղանակն որով Կրօնական Ժողովը կը ներկայացնէ մէկ տեղապահական վիրդին ընտրութեան պարագայները, կերպով մը իրողութիւններն աքօղել(2) կը նշանակէ։

Երկրորդ, Ընծայարանի հաստատման առաջարկին առթիւ, շնորհակալութիւն յայտնելով հանդերձ Կրօն. Ժողովոյ հոգածութեան համար, փափագ յայտնեց որ ո՛չ միայն քահանայից դասուն, այլև հասարակ եկեղեցականաց դաստիարակութեան վիճակի բարեկարգման հոգ տարուի, որուն պէտք ունեցողներ կան, ըսաւ, նաեւ վարդապետաց և եպիսկոպոսաց դասուն մէջ։ Երրորդ, ազգային լրագրաց դիտողգիր մ'ու ղղուեր է հրաւիրելով զանոնք որ կրօնական խնդրոց վրայ զգուշութեամբ խօսին։ Այս տեսակ դիր մը տեղեկագրոյն մէջ անցուցնելու չափ կարեւոր որոշում մը չեմ գտներ։ Զարդրորդ, ուշադրութեան արժանի է եկեղեցական հնութեանց և սրբազան անօթից պահպանման համար զրկուած չրջաբերականը։ Գոհացուցիչ անօրինութիւն մ'է այս, փափագելի էր միայն որ Կրօն. Ժողովն յիշէր նաև մէկ երկու դէպք և ձեռք բերուած արդիւնքը։

Ատենաբանն ապա յայտնեց թէ կը համակերպէր դամբանական քարոզներու, յուղարկաւորութեան հանդէսներու վերաբերեալ անօրինութեանց զրոյ լսւ կը գտնէր և վերջացուց ցաւ յայտնելով որ Հաճնոյ խնդիրը՝ զոր իբր մասնաւոր խնդիր կը նկատէր ինք՝ Կրօն. Ժողովոյ տեղեկագրոյն ընդարձակագոյն մասը գրաւած էր։

(Ս. Յս պահուս Սրբազան Պատրիարք Հայրն յայտնելով թէ ստիպողական գործ ունի, մեկնեցաւ Ժողովատեղիէն։)

(1) Այս բացատրութիւն երկդիմի կը թուէր Ատենաբան էֆէնտիին որ անցողական ուզեց գիտնալ թէ Կրօն. Ժողովն այս բառերով արդեօք դատապարտութիւն մը կարձակէր իւր նախորդաց դէմ, թէ ոչ ինքն ալ հետեւող կը լինէր անոնց օրինակին։

(2) Այստեղ բառական փաղրիկ վէճ մը ծագեցաւ ատենաբանին և Նար-պէյ Սըրբազանի միջեւ։ Թիրեաքեան էֆ. արտասանեց «աքօղէ. Կրօն. Ժողովոյ Գեր. Ատենապետը դիտել տուաւ թէ ըստ քերականական կանոնաց «աքօղ է հնչել ը»։ Թիրեաքեան էֆ. պնդեց թէ՝ ինք դիտցութեամբ կարտասանէր այսպէս, և թէ Ազգային Ժողովն դուրս, զրական հրապարակի վրայ պատրաստ է հաստատելու իւր ըսածը։ Դիւանի ազդարարութիւնն ընդհատեց Նար-պէյ Սրբազանի դիտողութիւնները։

Ս. Փափազեան էֆ. շնորհակալութեամբ սկսաւ։ բարեբաղդ ենք որ, ըսաւ, սահմանադրական 26րդ տարին լրացնելէ և 27րդը մտնելէ յետոյ Ազգ. Ժողովս արժանի կըլլայ վերջապէս Վարչութեան մը համարաստուութիւնը տեսնելու և քննութեան առնելու։ Շատ աշխատեցանք որ համարաստուութեան սկզբունքն ընդունուի, սակայն այս օրուան պահուած է եղեր։ Ինչ և է, ասով ալ գոհ ըլլանք։ երբ մէկը բաղդ մը կունենայ, ուրախ ըլլայ, քիչ մ'ալ ներով աչք կը նայի։ ուրեմն արդարութիւն է այժմ որ հաշտ աչքայայտնենք մեր դիտողութիւնները, Կրօն. Ժողովոյ ապագայ ուղղութեան նպաստելու համար։

Գալով տեղեկագրոյն, Տեղապահի խնդրոյն առթիւ Թիրեաքեան էֆէնտիի դիտողութիւնները լսեցի։ այդ խնդրի զլեզ չատ հեռուն դրնայ տանիլ։ եթէ Կրօնական Ժողովն ըստ բնական օրէնաց ըսած է, ըսել կուզէ թէ բնական է որ Պատրիարքի մը տեղապահը եպիսկոպոս պէտք էլլինի։ եթէ ասարկան թէ Սահմանադրութեան մէջ եպիսկոպոս բառը չկայ, եկեղեցական բառն ալ չկայ, և միթէ այս պատճառաւ կրնա՞նք աշխարհական մը տեղապահ կարգել։ Սա ամենեւին է թէ քահի որ Տեղապահն ազգ. գործադիր իշխանութեան պետն է և Թուրքիոյ բոլոր առաջնորդական վիճակաց նախագահ, վարդապետ մը չի կրնար լինիլ։ Եւ եթէ այս բանաւոր տարամարդութեան ճշդիւ գործադրութիւնը կուզուի, մէջտեղը դիւրին է։ Թո՛ղ սովորութիւն հաստատուի որ Տեղապահի ընտրութեան ժամանակ՝ որ կը կատարուի Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոյց ձեռամբ, Կրօն. Ժողովոյ անդամ եպիսկոպոսնք տեղապահութեան ընտրելի չլինին և այս խնդիրներ շուտով կը վերջանան։

Երկրորդ և յաջորդ կէտերու մէջ կը ձայնակցիմ Թիրեաքեան էֆէնտիի քանի մը դիտողութեանց։ Ցուղարկաւորութեան համար գրուած կանոնը շատ լաւ է։ կը փափաքի միայն որ երբ Պատրիարք մը յուղարկաւորութեան ներկայ դտնուի, եկեղեցիէն անդին չերթայ։

Զարեր։— Շա՛տ բանաւոր է։

Ս. Փափազեան էֆ. (Շարունակելով) Դամբանական քարոզներու որոշումն ալ լաւ է, բայց թերի։ Պէտք է բացարձակապէս արգիլել որ այն մեծատունն որ իւր կեանքին մէջ երբէք բարեգործութիւն մ'որած չէ ու մեռնելէն վերջն ալ կտակ մը չի թողուր, այդպիսեաց ո՛չ միայն դամբանական չխօսուի, այլ և բարձրաստիճան եկեղեցականք յուղարկաւորութեան իսկ չերթան։ Ինչ տխուր բան, կեանքին մէջ բարեգործութիւն չընող հարուստ մը կը մեռնի, և ահա կը տեսնես վարդապետ, եպիսկոպոս, պատրիարք ամեն կողմէ կը հրաւիրուին, կուգան և վառաւոր յուղարկաւորութիւններ կը կատարուին։ Մեծատունը պէտք է գիտնայ թէ ինչպէս որ գրպէտն իւր դրշովը, դասաթարկն իւր շունչովը կաչխատին ազգին համար, ինք ալ պէտք է իւր դրամովը աշխատի։

Հաճնոյ խնդրոյն գալով, մանրամասնութեանց մտնել չեմ ուզեր։ Կրօնական Ժողովն ըսած է թէ «այս խնդիր փակուած է» իրեն համար։ Բայց այնպէս չէ։ ինչ չատ պարզ բան մ'ունէր ընելիք։ Որովհետեւ ըսուեցաւ թէ հայ եպիսկոպոս մը բնի պըսակ մը կատարեր է, և ասով ալ չ'չատանոյով առագաստի սեռկին դրան առիւ սպասեր է, Տրդատայ և Հռիփսիմէի մարտին, թէ ի վերջոյ երկու անձ ներս զրկեր է . . .։

Զարեր (Եկեղեցական դասէն)։ Մի՛ յիշէք, մի՛ յիշէք։

Ս. Փափազեան էֆ. — Որովհետեւ այս անունն ըսուեցաւ, Կրօնական Ժողովոյ պարտքն էր խիստ քննութիւն մը կատարել ըստուգելու համար թէ ճշմարի՞տ են թէ սուտ, որպէս զի ամբաստանեալ եպիսկոպոսին պատիւը տեղը բերէր, և կամ հանկարտակ պարգայնին, եկեղեցականաց ժողովզ հրաւիրելով կարգալոյծ ընէր զնա։ Բայց ես այնպէս կը գտնեմ որ այս ամենուն մէջ Թոքաբանաց մասը կայ, ինչպէս մեռածեցի առաջին օրէն որ կարգացի Նարիսի և Հայրապետի ցաւալի պատմութիւնն։

Ատենաբանը խօսելով ապա տեղեկագրոյն դրամական մասին վրայ, դատուեցաւ յիշեց թէ կրօնական պիտոյից համար Ազգ. Ժողովէն քսանչորեակ 25,000 դրուշէն 10 ոսկին միայն տրուած է մեծ դժուարութեամբ, և ծանրացաւ գաւառական հովութեանց պէտքին վրայ։ Մասնաւոր ուշադրութիւն հրաւիրեց «Սամսանական խնդիրներուն» վրայ որոց հանրային կարեւորութիւնը բացատրեց։ Ինչպէս կարելի է կարեւորութիւն չընծայել ամուսնական խնդրոց, երբ ազգ մը կը բաղկանայ ընտանիքներէ և ընտանիքն ամուսիներէ։ երբ ամուսին մը կը մեռնի, տուն մը կործանեցաւ կ'ըսենք կամ այր ու կին կը բաժնուին, ընտանիք մը լուծուեցաւ կ'ըսենք։ Ու ցաւալին այն է որ Թաղ. Խորհրդոյն մէջ, Պատրիարքարանի մէջ փոխանակ ամուսնական վէճերը մարելու աւելի եւս զանոնք արծարծելու պատճառ կ'ըլլան։ Այսոր համար կառավարեմ, ամուսնական խնդրոց մասին ի գործ դրուած դատական եղանակը քննութեան ենթարկել, միանգամայն ամուսնական վիճակագրոց հրատարակութիւնն յանձնարարել Կրօնական Ժողովին։ Մեր Ժողովուրդին զարգացմանն ու ամման կենսական կէտն է այս։ Գուցէ առարկուի թէ հրապարակաւ ամուսնական խնդրոց յիշատակութիւնն ընել չէ ներելի։ սակայն գիտէք թէ երբ գիւղի մը մէջ այր ու կին վէճ կ'ունենան, ամբողջ գիւղային կիսմայ և երբ Պատրիարքարան կը գիմեն, Պատրիարքարան ու ամեն կողմ կը տարածուի խնդիրն։ ինչո՞ւ ուրեմն այս Ժողովս ալ չիմանայ և գաղտկեր մը չկազմէ Ազգին ներքին կեանքին վրայ։ Ինչո՞ւ չգիտնանք թէ այս տարի քա՞նի՞ այր բաժնուեր է իւր կնոջմէն, և քանի՞ կին իւր ա՞մուսնէն, և ի՞նչ պատճառներով։ թէ ամուսնութիւնք մեր մէջ աճելո՞ւ վրայ են թէ նուազելու։ Եւ հրապարակային դատաստան չէ որ կը պահանջեմ, այլ որոշ վիճակագրեր եւ ընդհանուր տեղեկութիւնք։

Ոչ նուազ կարեւոր է քահանային ծանացոյցի խնդիրն որ կերպով մը առնչութիւն ունի ամուսնական խնդրոյն հետ։ Ես քահանայ գիտեմ որ մինչեւ երէկ՝ հարիւր ծուխ ունի և քահանայ՝ որ տասն ծուխ չունի։ ընտանիքներ ալ կան որք բնաւ տանիրէց քահանայ չունին։

Ատոնք մեր ընկերային, մեր ներքին խնդիրներն են, պէտք է սերտել, դարման խորհիլ։

Ա. Աբգիար էֆ. Փափազեան էֆէնտիի համարածիք եմ Հաճնոյ ամուսնական խնդրոյ մասին ամբաստանելոց պատուոյ փոխարինութիւն տրուած չըլլալուն համար։ Արդարեւ Կրօնական Ժողովը Կիրիկոս Կաթողիկոսէն կը խնդրէր որ եթէ ստուգուին եկեղեցականաց սմանց վրայ եղած ամբաստանութիւնք, այդ եկեղեցականք խստիւ պատժուին, սակայն երբ նոքա արդարանան, իրաւունք չէ՞ միթէ որ գնոսա ամբաստանողք պատիժ չմնան։ Կիրիկոս Կաթողիկոսն ըմբռնած էր այսպիսի պատժոյ մը պէտքն և կը յանձնարարէր Կրօնական Ժողովոյ թէ «գտնէ և ըստ արժանւոյն պատժէ զչարաչարեալս զրպարտիչն զայնոսիկ ըստ հոգեւոր և մարմնաւոր օրինաց ի պէտս. պանութիւն պատուոյ ընդհանուր կղերականութեան»։ Արդ, փափագելի է գիտնալ թէ ինչո՞ւ Կրօնական Ժողովը չկատարեց Կաթողիկոսի այս յանձնարարութիւնն։

Գիտենք որ Կիրիկոս Կաթողիկոսը սովոր է «մարմնաւոր օրինաց» դիմել ամենաքիչ առիթներու մէջ իսկ։ ինչո՞ւ այսպէս չընել այս օրինակ ծանր խնդրոյ մը առթիւ։ Կրօնական Ժողովը այդքանով չգաւանացաւ։ Ինքն «համոզում» մը հրատարակած էր և ահա՛ այսօր այդ համոզումն ալ եւս կ'ասնուէ յայտարարելով թէ՝ ինքն «առանց մէջտեղ մտելու» կը բաւականանայ պաշտօնական գրութիւն կարդալով։

Ի՞նչ եղաւ հետեւութիւնն։ լրագիր մը այժմ կը պնդէ թէ իւր թղթակցին գրածները ճիշդ լինելու էին, ասա թէ ոչ թղթակիցն կը պարծենայ թէ՝ իւր գրածն ամեն մէկ բառն ստոյգ են։ ամբաստանեալը չհամարձակեցաւ իւր դէմ դատ բանալ։ Զմոռնանք նաեւ որ՝ այժմ եթէ ուզեն իսկ պատժել, այլ եւս ըստ օրինի ժամանակն անցած է։

Ուրեմն կը տեսնուի թէ այս խնդրոյ մէջ Կրօն. Ժողովոյ հետեւած ընթացքն ներելի կ'ընէ ամեն ուրեք համոզումն գոյացնելու թէ Հաճնոյ ամուսնական խնդիրն եթէ ոչ իւր ամեն մասնարամասութեանց, գէթ իւր ամբողջութեանը մէջ դժբաղդաբար ստոյգ լինելու է որ ձեռնհաս իշխանութիւնք քննութենէ և դատէ խոյս տուին։

Ու. Թաքէոսեան էֆ. խօսելով Նարկիզի խնդրոյն վրայ, յայտնեց թէ վերջերս Կիլիկիէն եկող վստահելի քահանայի մը պատմութեան նայելով, Հաճնոյ դէպքը լրագրաց մէջ պատմուածներուն բոլորովին հակառակ և Կրօնական Ժողովոյ համոզմանց համաձայն է եղեր։

(Հաճնոյ խնդրոյն վրայ թեր ու դէմ քանի մը կարծեաց փոխանակութենէ յետոյ, որք բաւական ոգեւորեալ եղան, խօսք առաւ Մ. Ագաբեկեան էֆէնտի)

Աղաբէկեան էֆ. առանց խօսքը մասնաւորելու Կրօնական Ժողովոյ հանրաստուութեան այս կամ այն կէտին վրայ, բաւական ընդարձակ ատենաբանութիւն մ'ընբաւ, պատմական վկայութիւններով, հաստատելու համար թէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ պաշտօնէից մէջ նուիրապետական կարգ չիկայ, այլ ամենքն հաւասար են Կաթողիկոսէն սկսեալ մինչեւ քահանայն։ Ատենաճառութիւն կայ մի միայն եկեղեցւոյ ներքին ծառայութեան բաժանման մէջ։ Իսկ դուրսն երբէք, այնպէս, որ ըսաւ, ճըգնաւոր մը որ արժանաւոր է և ուզիղ հաւատքի տէր, կարող է մինչեւ Պատրիարքութեան բարձրանալ։ Մեր եկեղեցական ատենաճառութիւնք և բաժանմունք նոր բան կանոններ են։ Այլ կարելի է ինձ հարցնել թէ ինչ էին ուրեմն մեր Սիւնեաց եպիսկոպոսներն, մեր Ամասունեաց եպիսկոպոսներն, և այլք։ Պէտք է գիտնալ թէ այդ նախահարք՝ երեսուն աարեկան, մօրուանին նոր բուսած, անյայտ և անհմուտ եկեղեցականներ չէին, այլ նախարարական ցեղէ սերած, պատկառելի ծերունիներ էին, արդիւնաւոր գործերով փառաւորուած։ Ատենաբանն իւր տեսութիւններն ընդլայնեց բաւական կծու ոճով մը խօսելով ընդհանուր հայ եկեղեցականութեան դէմ։

Տ. Թէվ. Լոբրանեան Աբլաբանի պատասխանեց թէ Աղաբէկեան էֆէնտիի ներկայացուցել ուզած եկեղեցին Հայէշաց և Խոյտիներու եկեղեցին էր և ո՛չ թէ Հայաստանեայցը։ Մեր եկեղեցին, յարեց, իւր պաշտօնէից մէջ դասակարգութիւն ալ ունի, նուիրապետութիւն ալ ունի և ամեն կարգ ու կանոն։ միայն թէ ազգին ցիրցան վիճակը, քաղաքական դէպքեր և այլ պատրագայք արգելք եղած են եկեղեցական կանոնաց կէտ առ կէտ գործադրման։—Աղաբէկեան էֆ. կրկին խօսք առաւ, այս անգամ բաւական յուզմամբ, պատասխանելու համար Արշարունի վարդապետին, և յայտնեց թէ իւր ընդդիմախօսն այս բացատրութեամբք ցոյց կուտար թէ անհմուտ է եկեղեցական պատմութեան, թէ ինք նորա պէս աշակերտներ հաւուցած է և այլն։ — Ատենապետ էֆ. դիտել տուաւ Աղաբէկեան էֆէնտիի թէ զայրանալու տեղի չիկար, ըստ որում ինչպէս իրեն թոյլ տրուած էր ազատօրէն իւր քննադատութիւններն ընել, ազատութեամբ պատասխանած էր և Արշարունի վարդապետ։ — Ս. Փափազեան էֆ. հերքեց այն ընդհանուր ըմբռնումը թէ անխտիր բոլոր եկեղեցականք անհմուտ են պատմութեան, եկեղեցական կանոնաց և իրենց պաշտօնին կոչման։ Արժանաւոր եւ հմուտ եկեղեցականներ անպակաս են, ըսաւ, մեր մէջ։ և մի՛ կարծէք թէ եկեղեցականք չնկրտեցան ժամանակիս պահանջմանց համաձայն վարդապետ հասցնելու։ 1863ին ի վեր կայ այս խնդիրը և այդ թըւականէն բարձր ազդեցութիւնք յայտարարուեցան թէ «Մենք ծառանդաւոր կուզենք, բայց ծառանդաւորաց դարոց չենք ուզեր։ Ու մինչեւ այսօր, երբ եկեղեցական հաստատեալ ձեռնարկներ կը լինին, այս սկզբունքը խոչընդոտներ կը յարուցանէ։

(Թէեւ Ժողովոյ փակման ժամը մերձեցած, սակայն Տ. Խաչիկ Աբբ Նաբ-Պէյ՝ իբր Ատենապետ Կրօնական Ժողովոյ՝ բեմն ելաւ եղած քննադատութեանց պատասխանելու համար)։

Ատենաբան Սրբազանն յիշեցնելով նախ թէ առաջին անգամ է որ Կրօնական Ժողովոյ մը համաբարութիւնը քննադատութեան կ'ատնուի, յայտնեց թէ երեսփոխանութիւնն այն տեսակ Կրօնական Ժողով մ'ունի իւր տակը, որ ինչպէս խոյս չտուաւ համաբարութենէ, նոյնպէս և պատրաստ է իւր բոլոր խորհրդոց, որոշմանց և կարծեաց պաշտպանութիւնն ընելու։ Թէ նա չվիրաւորուիր այն տխուր ակնարկութիւններէն որք նշնորուեցան ատենաբանից ոմանց խօսքերուն մէջ, զի վերքը բացուելու է որ դարմանն ալ հոգացուի։

Ապա, սկսելով տեղապահական խնդրէն, մանրամասնաբար յիշեց բոլոր այն պարագաներն որոց մէջ, Կրօնական Ժողովն անցեալ տարի, հոգելոյս Պատրիարքն մահէն անմիջապէս յետոյ, կոչուած էր իւր կարծիքը տալու, տեղապահական պաշտօնը Փոխանորդ հօր յանձնելու մասին։ Ցաւեց թէ ըստ բնական օրէնի բաներն՝ որք գրուած են տեղեկագրոյն մէջ։ առանց խծբծանաց պէտք է ըմբռնուին ըստ եկեղեցական բնական օրինի։

Ի պատասխանի եկեղեցականաց նկատմամբ եղած քննադատութեանց, ցաւալի է որ, ըսաւ, Հայաստանեաց եկեղեցին մեզ նման տկար եկեղեցականաց ձեռքը մնացած է, այլ զոյս եւս պէտք է գիտնալ թէ ցորեան սաորնացէք եկեղեցականներն, եկեղեցին բարձրացուցած չէը ըլլար։ Բացատրեց այն տխուր հեռեւանքն որք ապագային համար կրնան ծագիլ հրապարակային խծբծանքներէ հեգնութիւններէ և դառն քննադատութիւններէ։ Կրօնական Ժողովն համաբարութիւն մը բերած է այսօր, խոստանելով թէ կատարեալ գործ մը չէ այն, այլ միթէ՞ ասոր համար պէտք է այպանել ամբողջ եկեղեցականութիւնն։ Ցիշեցէք մի անգամ թէ որ՝ պիսի փափուկ պարագայից մէջ բոլորեցիք մեր առաջին չրջանը զրկուած լինելով Սահմանադրէն որ գործադիր իշխանութիւնը կը ներկայացնէ և պարտաւորեալ լինելով խորհելու և գործելու միանգամայն։ Դուքընտրեցիք Կրօն. Ժողով մը որ եթէ չունեցաւ ուրիշ գործունէութիւն, գոնէ քաջութիւն ունեցաւ Ազգն անիշխանութենէ անցնելու և որ ո՛չ միայն աշխատեցաւ, այլ և միւս կողմէ հայրաբար յորդոր կարդաց Փաղ. Ժողովոյն չարունակել իւր գժուարին պաշտօնն եւս։ Այժմ որ անիշխանութեան օրերն անցան, ժամանակը պէտք չէ մոռցընել տայ անցեալն և պէտք չէ այդքան քննադատութեանց տակ ընկնիլ այն մարմին որ ուշով և անձնուիրութեամբ աշխատած է գժուարին միջոցներու մէջ։

Ատենաբան Սրբազան խոստացաւ մինչեւ մէկ աստիճան օգտիլ Փափազեան էֆէնտիի առաջարկութենէն, ամուսնական վիճակագրոց հրատարակման աշխատելով կարելի եղած սահմանին մէջ։ Եւ այս առթիւ յիշեցուց թէ անհասական և ամուսնական խնդիրներն որք Ժողովոյ աշխատութեանց մեծ մասը գրաւած են, որքան ժամասպառ և ոգեսպառ են և կը լսուին հանրային խորհրդոյ յատկացեալ ժամերն իսկ։

Ապա, անցնելով Հաճնոյ խնդրոյ, Ատենաբան Սրբազան պատմեց թէ ի՛նչպէս Կրօն. Ժողովն լսելով խնդրոյն պարագայները, գրած էր առ Մկրտիչ Կաթողիկոս որ յետ քննութեան ծանուցած էր ի Պատրիարքարան թէ պատմուած իրողութիւնք անրաստոյգ էին և պահանջած էր որ քննութիւն բացուի թէ ինչ էին հրապարակ հանման հեղինակք։ Կրօն. Ժողովն հրաւիրած էր Աբեռեռլի վարչութեան Ատենապետը բացատրութիւն տալու։ Ցովհաննան էֆէնտի յայտնած էր թէ՝ վարչական խորհրդոյ հետ խորհրդակցելէ յետոյ հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի բերէ, սակայն Կրօնական Ժողովոյ կոպսէ տպաւին։

(Կրօնական Ժողովոյ Գեր. Ատենապետի այս յայտարարութենոյ ի պատասխան, երեսփոխանք ոմանք դիտել տուին թէ որովհետեւ Կիրակոս եպիսկոպոսի պատիւը խնդրոյ առարկայ էր, Կրօնական Ժողովը պէտք չունէր լրագրական բացատրութեանց սպասելու և թէ իւր իսկ պարտքն էր անաչառ քննութիւն կատարել և երեւան հանել ճշմարտութիւնը)։

Նար-Պէյ Սրբազան պատասխանեց թէ որովհետեւ Աբեռեռլի առաջինն եղած էր այս խնդիրն երեւան հանող և Ազգ. Ժողովոյ մէջ ալ յուզուէր Աբեռեռլի վարչական խորհրդոյ անդամ երեսփոխանաց կողմէ, այս պատճառաւ կը հարցուէր միշտ թէ ի՞նք կ'ատանենք այս խնդրոյն պատասխանատուութիւնը թէ ցոյց տալ կ'ուզէ իւր թղթակից։ (Քանի մը նստարաններէ հարցուելով թէ Կրօնական Ժողովն ինչո՞ւ այսքան ժամանակ չէր երկրորդած իւր հրաւէրն, Ատենապետ Սրբազան յայտարարեց որ եթէ կուզուի յատկապէս երկրորդութիւն նոյնին համար կրկին հրաւէր պիտի զրկուի Աբեռեռլի վարչութեան)։

Անցնելով ապա դրամական խնդրոյն, խօսքն Սրբազան դառնութեամբ յիշեցուց այն դժուարութ

Պոլիս պիտի գայ քանի մ'օր Վ.Հ. Սուլթանին հիւր լինելու։

Իշխանն որ 20 տարեկան է դեռ, իրեն ուղեկից ունի իւր զինուորական վարպետն՝ հազարապետ Միւննիք և իւր հանդուցեալ հօր բժիշկը Ֆոքթ. Ֆլէֆել որ քանի մը տարի առաջ այցելած է արդէն մայրաքաղաքս Ֆրէտերիք-Շարլ իշխանին հետ։

Ներքին գործոց նախարար Բարձր. էհէմ փաշայի նախագահութեան ներքեւ անցեալ տարուընէ ի վեր կազմեալ առողջապահական խորհուրդը պաշտօնագրով մը խնդրած է քաղաքապետութենէն որ խիստ հսկողութիւն մը ի գործ դնէ մայրաքաղաքիս օդին ապականութեան առաջն առնելու եւ հանրային առողջութեան վնասակար պղտոր վաճառումն արգիլել տալու համար։

Բժիշկներէ եւ դեղագործներէ կազմեալ յանձնաժողով մը պիտի շրջի մայրաքաղաքիս ամէն կողմն, հանրային առողջութեան միջոցներուն հսկելու համար։

Բարձրագոյն հրամանաւ, Ա. Ազնաւոր էֆէնտի՝ անդամ Քաղաքական Խորհրդոյ, կոչուեցաւ նախագահել Լ. շրջանակի թաղապետութեան (Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, ևն) իւր միւս պաշտօնը պահելով հանդերձ։ Այս անուանման հարկ տեսնուեր է նախորդ նախագահ Արիսթիտ պէյ Պալթաճիի երկարատեւ բացակայութեան պատճառաւ։

Թուրքիոյ կայսրութիւնը կը ծանուցանեն թէ Օտեսայի օսմանեան հիւպատոսարանէ հասած պաշտօնական հեռագիր մը կը հերքէ յիշեալ քաղաքի մէջ քօլէրա ծագած լինելու լուրը։

Սեպտեմբեր վերապահութեամբ զրոյց մը կը յիշատակէ թէ Պուլղարիոյ արտաքին գործոց Նախարար Պ. Զանօֆ հրաժարական տալով, Կ. Պոլիս պիտի գայ պուլղարական գործակատարի պաշտօնն ստանձնելու։

Աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդ Մանէկիա հազարապետը որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

Երէկ գիշեր, գողեր մտնելով Թարապիոյ ֆրանսական դեսպանատան սեղանատունը, 300 ոսկւոյ արժողութեամբ արծաթեղէն սպասներ յափշտակեր են։

Ըստ տեղեկութեանց Մէսաջիրի Տէպէշիէի, ստուգապէս յայտնի չէ թէ Սբը Տրըմբնտ Ուոլֆ Կ. Պոլսէն ուղղակի Եգիպտոս պիտի երթայ թէ ոչ Լոնտրա պիտի վերադառնայ իւր պաշտօնի համարն անձամբ տալու առ Լորտ Սալիսպըրի։ Ապա գործերը պիտի անսօրինուին ըստ պարագայից։ սակայն անգլ. դահլիճը մտադիր չէ կիսով գոհացում մը տալ Բ. Դրան, ի մասին Եգիպտոսի և Սուանի։

Սբը Ուոլֆի յանձնուած պաշտօնն այն աստիճան կարեւորութիւն ունի որ անգլ. պատուիրակը զայն կատարելէ յետոյ պիտի հարկադրի անձամբ տեսակցիլ ուղղակի իւր պետին հետ և մնդրաման պարագայից նկատմամբ հրահանգ ստանալ, Եգիպտոս երթալէ առաջ։

Սբը Ուոլֆի յայտնած է եւրոպական մեծ թերթի մը թղթակցին, թէ իւր պաշտօնը միմիայն Եգիպտոսի գործոց կը վերաբերի։ եւ այս պատճառաւ մերժեր է եղեր ինչ ինչ յանձնարարութիւններ, յայտնելով թէ անոնց կատարումը Կ. Պոլսոյ դեսպան Սբը Հուայդի կը վերաբերի։

Անգլ. պատուիրակին պաշտօնը պիտի լինի 1. կարգադրել Եգիպտոսի երմտական կացութիւնը. 2. Բարեկարգութիւնը վերահաստատել ի Սուտան։

Գալով այս կրկին արդեանց հասնելու միջոցներուն, այդ մասին տակաւին ոչինչ որոշուած է եւ ամէն ինչ կախեալ է այն պայմաններէ զորս Բ. Դուռը պիտի դնէ։

Սբը Ուոլֆ յարեր է թէ իւր պաշտօն կարճատեւ պիտի լինի եւ թէ ինք մտադիր չէ հրաժարիլ խորհրդարանական կեանքէ։ Այլ աշխատ Անգլիա պիտի գտնուի յառաջիկայ երեսփոխական ընտրութեանց մասնակցելու համար։

Աւստրիոյ Կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ յառաջիկայ երեքշաբթի օր պարահանդէս մը պիտի տրուի աւստրիական դեսպանատան ամարանոցին մէջ ի Պէօյիւքտէրէ։

Մայրաքաղաքիս ամերիկեան հպատակք այսօր ամերիկեան դեսպանատան մէջ կը հաւաքուին Կրանթ զօրավարի մահուան համար իրենց ցաւակցութիւնն արտայայտելու։

Թուրքիոյ ամրութեանց քննիչ յանձնաժողովոյ անդամ Ահմէտ Սրրրի բաշա նախընթաց օրը Դարդանել գնաց, նեղուցին ամրութիւններն աչքէ անցուցանելու և պաշտպանական ինչ ինչ աշխատութիւններ կատարել տալու համար։

Օրանի սպանիական հիւպատոս Պ. Զիլկասթի Կ. Պոլսոյ հիւպատոս անուանած է հանգուցեալ Պ. Բօժասի տեղ։

Լէոբէ կ'իմանայ թէ հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան հրամանաւ, Իզմիրէն ի Կէօզթէփէ հասատաւալ թրամվէյն որոյ երթեւեկութիւնն արգիլուած էր ինչ ինչ պատճառներով, վերստին բանիլ սկսեր է։

Ղալաթիոյ Թերթ մը կ'ըսէ թէ Պերթրամ էֆէնտի բարձրագոյն ազգեցութեանց անսալով, ետ առած է իւր հրաժարական զոր տուած էր Բէժիի տնօրէնի պաշտօնէն։

Պերլինի Տէօթչէ-Պանք դրամատունը գերմանական լրագրի մը միջոցաւ հերքած է վերջերս յիշուած զրոյց մը՝ իբր թէ յիշեալ դրամատունն ալակցութեամբ երեւելի ձեռնարկուի մը, Նիկոմիդիայէն մինչեւ Իսկի-Շեհիր էնկիւրի (Մուտանիաի գիծն ալ մէջն առնելով) երկաթուղւոյ մը շահագործման արտօնութիւնը խնդրած է օսմ. կառավարութենէն։

Կայս. կառավարութիւնը նկատելով որ հնտական երկիւղալի կերպիւ կը ծաւալի Եւրոպիոյ այլ և այլ կողմերն, կը պնդէ որ առողջապահական Խորհուրդը քարանթինա հաստատէ նաեւ Սեւ ծովէն եկող նաւուց համար։

Նախորդ թուով մը յիշած ենք թէ կղզիներու բնակիչք հանրագիր մը կը պատրաստեն Մախսուտէի շրջենաւուց երթեւեկութեան գներու բարձրացման դէմ։

Այս հանրագիր նախընթաց օրը Բ. Դուռը տարուեցաւ Մեծ և Հէյպէլի կղզիներու Մխիթարեանց և յատուկ պատգամաւորութեան մը ձեռամբ, որք չէր կրնալով ներկայանալ Ներքին գործոց նախարարին, Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշայի մատուցին հանրագիրն։ Ն. Բարձրութիւնը լաւ ընդունելութիւն ըրաւ պատգամաւորաց և խոստանալով հարկ եղածը տնօրինել, ծովային նախարար Հասան փաշայի յղեց հանրագիրն։

Պատգամաւորք այսօր Բ. Դուռը կ'երթան ծովային նախարարութեան պատասխանն ստանալու համար։

Մինչեւ հինգշաբթի իրիկուն, ներքին գործոց նախարարութիւնն որ և է տեղեկութիւն ստացած չէր դեռ Տիկին Տէլ Սանթօի վիճակին նկատմամբ։ Կը յիշուի թէ իտալացի տիկինը Եանեայի Մէհմէտ գիւղին կողմերն առեւանգուած է աւազակներէն։ Եանեայի կառավարիչը ներքին գործոց նախարարութեան հեռագրական հրամանին համաձայն այլեւս չ'հալածեր աւազակներն և այս կերպով կը յուսացուի որ իրր փրկանք դուսրմ մը վճարելով կարելի լինի ազատել խեղճ կինը։

Տիկին Տէլ Սանթօ՝ Եանեայի իտալական փոխ-հիւպատոսին քոյրն է։

Այսրէն լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Միլասի մէջ հրդեհ մը ծագելով 3000 ի չափ ձիթենի հրոյ ճարակ եղեր են։ իսկ Միքրիի մէջ ծագած հրդեհ մ'ալ անտառաց մէջ ճարակելով բաւական ծառեր յաճիւն դարձուցեր է։

Ատանայի դատական քննիչ Հադդը պէյ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, յառաջիկայ շաբթու պիտի մեկնի լիւր պաշտօնատեղին։

ԱԶԴ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Ա. Վեցամեայ տոկոսաց վճարումները պիտի հաշուին արձանագրել և միացեալ դրամագլխոյ գումարին վրայ մինչեւ 17/29 օգոստոս սեպտեմբերի պայմանաժամին և մինչեւ 14/26 փետրվար մարտի պայմանաժամին համար իւրաքանչիւր տարի. հետեւաբար, չարձանագրեալ և չմիացեալ ամէն արժէքիզրի պիտի կրանցնէ յեռեալ տոկոսաց կարողներն և ընթացիկ պայմանաժամին կարողը։

Բ. Բացառաբար, 1885 մարտի կարողին իրաւունք ունեցող դրամագլուխները պիտի հաստատուին, որպէս նոյն տարւոյ սեպտեմբերի պայմանաժամին համար, ներկայ օգոստոս 17/29ի ներկայացմանց վրայ։

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ
ԵՒ
ՐԷՃԱՅԻ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆՔ

Հրանտ Ասատուր Բարիզի Իրաւագիտական Համալսարանէն եւ Ռէճայի Յովսէփեան մայրաքաղաքիս Իրաւագիտական վարժարանէն պճոյտալ, ընդերքացած եւ հաստատուած են ի Գալատիա, Հալաձեան-Խան, 22 եւ 23 թիւ սենեակներն, եւ պատրաստ են տանձնել Առեւտրական, Քաղաքային եւ Պատժական դատերու փոխանորդութիւն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՀՆՏԱԽՏՆ Յ'ԵՒՐՈՊԱ

Բեռլրսպուրգ, 14 օգոստոս

Օտէսայէն առնուած տեղեկութիւնք բոլորովին կը հերքեն Թանի տուած լուրն թէ հնտախտի տասն դէպքեր տեղի ունեցեր են այդ քաղաքին մէջ։

Մարսիլիա, 14 օգոստոս

Երէկ, 38 հոգի մեռան հնտախտէ։ Այսօր, 20 հոգի մեռան հնտախտէ։

Մատրիտ, 14 օգոստոս

Հնտախտի վերջին ցուցակն իրաց վիճակին մէջ ոչ և է բարւոքում չը ցուցներ։

Ձիպրալթարի մէջ երեք հոգի մեռեր են հնտախտէ։

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՔ Յ'ԱՓՐԻԿԷ

Պերլին, 14 օգոստոս

Զանզիպարէն առնուած տեղեկութեանց նայելով, գերմանական նաւախմբին հրամանատարն անցեալ յուլիս 11 ին վերջնագիր մը ներկայեր է Զանզիպարի Սուլթան Սէյիտ Պէրղաշի։ Գերմանական նաւախումբը խարիսխ նետեր է Սուլթանին պալատին առջեւ։ Կը հաւաստեն թէ, այս վերջնագրոյն վրայ, կարգադրութիւն մը տեղի ունեցած է։

ՋՈՐԴ ՔՐԻՍՏՈՆԷԻՑ Յ'ԱՆՆՈՒՄ

Փարիզ, 14 օգոստոս

Թան կը հաւաստէ, Թոնքինէն առնուած լրոց նայելով, թէ Անամի մէջ ջարդուած քրիստոնէից թիւը չատ չափազանցուած է։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ

Փարիզ, 14 օգոստոս.

Զրոյց կը պտրտի թէ Գերմանիա գրաւած է Քարոլինեան արշիպեղագոսն (Բոլիներ). որ Սպանիոյ կը վերաբերի։

Մադրիտ, 14 օգոստոս

Կը հաստատուի թէ Գերմանիա գրաւած է Քարոլինեան արշիպեղագոսը։ Սպանիա բողոք բարձաւ Գերմանական կառավարութեան։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Փարիզ, 14 օգոստոս

Բեռլրսպուրգէն կը հեռագրեն առ Ա.Ֆանս Հաւաս. «Ռուս կառավարութիւնը Լոնտոն զրկած է առաջարկ մը ի մասին Զիւլֆիքարի խնդրոյն. առաջարկ՝ որում կ'երեւի թէ Անգլիա պիտի հաւանի։»

Լոնտոն, 14 օգոստոս

Բեռլրսպուրգէն կը հեռագրեն առ Ագանսթրաբ. «Ռուս ակմբոց մէջ, մօտաւուտ կը նկատուի ազիզանեան խնդրոյ զոյացուցիչ լուծումը։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀԱՊԷՇՏԱՆ

Լոնտոն, 14 օգոստոս

Տէյլէ Նէուզ կը հաստատէ թէ պայմանագրութիւն մը կնքուած է Հապէշտանի հետ՝ ազատելու համար զիասալա։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 3 Օգոստոս

Այսօր լատինաց տօն լինելուն պատճառաւ պորսան գոց է, բայց Բերայի մէջ գտնուիլներէ գինն է 18 զրուշ 8 փարայ։

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	գրշ.	100
Ֆրանգոց	»	88 30
Անգլիական ոսկի	»	110 24
Բոլ իմբերիալ	»	90 17
Քրիմիկ	»	31 20
Ռուսական թղթադրամ	»	9 13
» արծաթ	»	89 20
Ֆլորին	»	8 38
Մէտ. արծ. (ասքր.)	»	107 35
Վենետոց	»	102 30
Հինգնոց	»	102 25
Մէճիտիէ	»	99
Գրինա	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՈՐՍԱ

Լոնտոն, 14 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Անգլ. քսանօրիսկ		100 1/16
Օսմ. » Սերի Դ. բացուեցաւ		16 3/8
» » » գոցուեցաւ		16 7/16
» » » Ա.		33 1/2
» » » Բ.		18 3/8
» » » Գ.		16 1/2
Օթոման 1871		69 1/2
Փոխառութիւն 1877		82 1/4
Պանք Օթոման		11
Ռուսական փոխառ. 1873		93 1/4
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիտէ)		65 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)		88 1/4
Տայրա Սանիէ		62 7/8
Տօմանիալ (փոխառ. Բօշիլա)		85
Հանդարտական պարտատոմսեր 4 0/0		— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 386

Վիեննա, 14 Օգոստոս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		125 40
Օսմանեան երկաթուղի		20 20

Բարիզ, 14 Օգոստոս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0		108 90
» » 3 0/0		80 90
Օսմանեան քսանօրիսկ Սերի Դ. բացուեցաւ		16 50
» » » գոցուեցաւ		16 62 1/2
» » Սերի Բ.		18 20
» » Գ.		16 50
Օսմանեան երկաթուղի		41 25
» Բէժիի բաժնեթուղթք		— —
Պանք Օթոման		527 50
Գրեսի Լիոնէ		536 25
» Ֆոնսիէ		1315
Բաժնեսոմս Լիոնի		—
Սուէզի ջրանցք		2007 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի		97 3/4
Իտալական Ռանթ		94 55
Եգիպտական միացեալ		330
Օսմանիական (արտաքին)		57 1/2
Բրիտիշ Թրէժրի		390
5 0/0 Հիլլենական		323 75
Չէք Լոնտրայի վրայ		25 20

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

ՆՈՐԱՎԷՊՔ

ԴԱՏԱՊԱՐՏԵԱԼԸ. — ԵՐԱՋԻ ՄԸ ԳԻՆԸ. — ԿԱՏԱԿ ՄԸ։

ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը ծախուի

ՊՈԼԻՍ, հայ գրավաճառաց քով և ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղայերու խանութները։

ՂԱԼԱԹԻԱ, 6. Արշակ և Ե. Վրոյր էֆէնտիներու թղթավաճառատուներն և Աբէ-Եէտի գրասենեակը։

ՍՈՒՎԸՆԻՈՒ ՏԻՒ ՊՈՍՖՈՐ
(ԵՒՇԱՏԱԿ ՎՈՍՓՈՐԻ)

Այն բոլորան, հեղինակութիւն Յ. Ասատուր էֆէնտիի, թէեւ նոր հրատարակուած, սկսած է սակայն մեծ ընդունելութիւն գտնել երաժշտասէր անձանց կողմէ։ Կը ծախուի Սանասարեան էֆէնտիի վաճառատունն, Ղալաթիա Թիւնէլին քով, ի գին 10 զրուշ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ
«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՎԵՀԱՆՋՆ ԼՐԱԳՐՈՊԵՏ ՄԸ

Նիւ Եորք, 26 Յուլիս

Մր. Ճօրճ Ուիլեամ Զայլոս, խմբագրապետ Ֆիլատէլֆիոյ Բըլլէթ Լէյտըր կոչուած Թերթին, է Ամերիկայի ամենէն նշանաւոր [illegible] պատասխանատու սիրտ։ Նշանաւոր է նախ գործին մէջ յաջողութեան համար, սակայն նշանաւոր է մանաւանդ այն կերպին համար որով գործածած է և կը գործածէ իւր յաջողութեան արդիւնքը։ Շատ մարդիկ դրամ կը շահին և յաջողութիւն կ'ստանան յատուկ անձնասիրութեամբ մը որ ի սէր շահու չխղճեր զրկել ուրիշները։ Մր. Զայլոս այս կերպով չինած չէ իւր բախտը։ Սկիզբէն եղած է նա վեհանձն և առատաձեռն։ Միշտ պատրաստ եղած է օգնութեան ձեռք կարկառել անոնց որ իւր շրջէջը գտնուած են։ Այս անձին հարստութիւնը կը հաշուուի այժմ իբր մէկ միլիոն անգղիական լիրա։ Միայն Բըլլէթ Լէյտըր լրագրէն անոր տարեկան եկամուտն է աւելի քան 400,000 թալէր, 80,000 անգղիական լիրա։ Այս եկամուտին մէկ մեծ մասը կը նուիրուի ամէն տարի բարեսիրական գործերու։ Բարեկամներ երբէք դիմած չեն դրամ փոխ առնել Մր. Զայլոսէ, և ձեռնունայն ետ դարձած են։ Թէեւ առանց նայելու յաջ և յահեակ այս վեհանձն մարդն ստակ փոխ տուած է առանց չհոգալ ամէն արժանաւոր անձանց որ իրեն դիմած են, սակայն, կ'ըսուի թէ, մինչեւ ցարդ փոխ տուած ստակներէն շնչին գումար մ'իսկ կորուսած չէ։ Մարդիկ ճանչելու և առեւտրական գործերու ելլելը նախատեսելու մասին մասնաւոր տաղանդ ունի։ Տարիներ առաջ մարդ մը Ֆիլատէլֆիա կուգայ հոն առեւտրական գործ բանալու։ Մարդը չափաւոր դրամագլուխ ունի, բայց դիտէ թէ Ամերիկայի մէջ կարելի չէ յաջողիլ առանց մեծամեծ ծախքեր ընելու ծանուցմանց համար։ Կ'սկսի մեծ ծանուցումներ հրատարակելու համար այլ և այլ թերթերու, գլխաւորապէս Բըլլէթ Լէյտըր լրագրին դիմելը Շատեր կասկած կ'ունենան այս մարդուն վրայ, բայց Մր. Զայլոսը կը ճանչնայ մարդն, և իւր թերթին սիւնակներուն մէջ ծանուցում հրատարակելու համար անսահման վարկ մը կը բանայ անոր։ Նոր վաճառականն օգուտ կը քաղէ վեհանձն լրագրապետին բարեկամութենէն, և ծանուցումներն աւելի ընդարձակ և աւելի յաճախ հրատարակել կուտայ։ Ծանուցմանց համար անոր պարտքը քիչ տարեն կը հասնի 30,000 թալէրի պատկառելի գումարին։ Լրագրին գանձապետը հոգի և անձկութեան մէջ կ'ինայայ, և քանիցս կ'երթայ Մր. Զայլոսի և կ'ըսէ. «Գիտէք, այն վաճառականին պարտքն 30,000 թալէրի հասաւ»։ Մր. Զայլոս կը շարունակէ իւր վստահութիւնն, և իւր թերթին սիւնակները միշտ բաց կը պահէ այն մարդուն ծանուցմանց համար։ Վերջապէս ծանուցմանց հաշիւը կը հասնի 60,000 թալէրի, և օր մը վաճառականը կուգայ տեսնել զՄր. Զայլոս, և կ'ըսէ. «Դուք չատ մարդասիրութիւն ցուցուցիք ինձ, ձեր համբաւը և վստահութիւնը մեծապէս նպաստեցին վարկիս յաւելման և յաջողութեանս։ Այժմ գործս աղէկ վիճակի մէջ է, և եկած եմ հաշիւս կարգադրելու, և այսօր կրնամ հատուցանել պարտքս, եթէ հաճիք ընդունիլ 40,000 թալէր» (աւելի քան 8,000 անգղիական լիրա)։ Մր. Զայլոս կ'ընդունի վաճառականին առաջարկութիւնն։ Այժմ այս վաճառականն է Ֆիլատէլֆիոյ ամենէն յաջող վաճառականներէն մին։ Տարեկանաբար է թէ այս վաճառականը պիտի ունենար այս յաջողութիւնն, եթէ Մր. Զայլոս ի սկզբան վստահութիւն չցուցնէր անոր վրայ։

Մր. Զայլոս կանուխէն միտքը դրած էր տէր ըլլալ Լէյտըրի։ Առաւ թերթին 150,000 թալէրի 1864 ին երբ լրագիրը կը կորսնցուներ մեծ գումարներ։ Առաջին տարին Մր. Զայլոս չահեցաւ աւելի քան զոր հատուցած էր։ Այն առեւնէն ի վեր թերթին եղած է ազդիւր եկամուտի որ հեռագրեմ է'մահի կ'աւելնայ։ Այս լրագրապետին մարդասիրութիւնն և կարեկցութիւնն առ այլս այնպէս անսովոր է որ չատերը չեն կրնար ստուգիւ դնահատել անոր բնաւորութեան ազնուութիւնն, և չեն գիտեր ինչ բան վերագրել զայն։

Մր. Զայլոսի յաջո[illegible]ութեան ուրիշ մէկ գաղտնիո[illegible] [illegible]ութիւնը կը կայանայ այն մասնաւոր հոգածութեան մէջ զոր նա ունի իւր մարդոց բարեկեցութեան համար։ Անոնք որ ուղղութեամբ և հաւատարմութեամբ կ'աշխատին Լէյտըրի գործին մէջ, կ'ընդունին աւելի քան իրենց որոշեալ ամսականները։ Այն բոլոր աշխատաւորք որ ընտանիք ունին, կը բնակին ընդհանրապէս տուներու մէջ զորս անոնց համար գնած կամ շինել տուած է Մր. Զայլոս, և տուներուն գինը կ'ընդունի մաս մաս առանց չահ պահանջելու։ Լէյտըրի բոլոր գլխաւոր աշխատաւորներու կեանքն ապահովագրած է Մր. Զայլոս, և ինք կուտայ ապահովագրութեան դրամն։ Կան այնպիսի աշխատաւորք որոց կենաց ապահովագրութեան գումարն է 25,000 թալէր։ Այսպիսի գործի տէր մը կը հսկէ իւր ստորակարգեալոց շահերուն վրայ աւելի արթնութեամբ, քան սովորաբար մարդիկ կը հսկեն իրենց անձերուն և շահերուն վրայ։ Կուտայ իւր բոլոր գործաւորաց աղէկ վարձ, կը բնակեցունէ զանոնք լաւագոյն թաղերուն մէջ. չպահանջեր անոնցմէ աւելի քան զոր կրնան ընել դիւրութեամբ. կ'ապահովագրէ անոնց կեանքն անոնց ընտանեաց ապագային համար, կը գնէ անոնց համար տուներ և կը տեղաւորէ զանոնք, և երբ կ'իյնան ուժէ և գործելու անկարող են, կը յատկացունէ անոնց հանգստեան թոշակ, և գործէ յոգնողներուն կուտայ ժամանակ արձակուրդի և կը հատուցանէ ծախքն երբ հարկ բլլայ իւր մարդոց և անոնց ընտանեաց հանգստեան և առողջութեան համար ընել տեղափոխութիւն։

Այն առաւօտն երբ ծանուցուեցաւ թէ Մր. Զայլոս գնած էր Բըլլէթ Լէյտըրը, այն թերթին տեղական լրոց խմբագիրը գնաց հանկնալ թէ նոր տնօրինութեան տակ իւր պաշտօնին մէջ պիտի պահուէ՞ թէ ոչ։ Մր. Զայլոս այն մարդուն հարցման ի պատասխանի ըսաւ. «Մր. Գօլման, միտքս դրած էի ամենէն առաջ զբեզ արձակել գործէ, վասն զի դուն արբեցող մարդ ունեցար։ «Բայց եթէ ինչինքս ուղղեմ և առ[illegible] [illegible] հարցուց Մր. Գօլման. «Այն ատեն կը պահեմ քեզ գործիս մէջ, և կը կրկնապատկեմ ամսականդ։» Խեղճ Գօլման երբէք լսած չէր այսպիսի խրախոյս թողելու արբեցութիւնն։ Արդարև այս մարդն ուղղեց զինք, և անոր մարդասիրական ջանիւք է որ արբեցողաց բարեկարգութեան յատուկ տեղը հաստատուեցաւ Ֆիլատէլֆիոյ մէջ։ Մր. Գօլման մնաց Մր. Զայլոսի գործին մէջ, ապա քաշուեցաւ գործէ և կ'ստանայ այժմ իւր ամբողջ ամսականն առանց գործելու։ Լէյտըրի գործին մէջ աշխատողներէն չատերը հարուստ եղած են։ Ելեւմտական նիւթոց վերջին խմբագիրն որ երկու կամ երեք տարի առաջ գործէ քաշուեցաւ, 500,000 թալէրի տէր էր։ Ելեւմտական նիւթոց այժմու խմբագիրն է նոյնչափ հարուստ։

Մր. Զայլոս իւր մարդիկն իւր ձեռքէն կը հասցունէ։ Պատանիներ կ'ընդունի և գործին մէջ կրթելով հետզհետէ կը բարձրացունէ զանոնք խմբագրութեան այլեւայլ կարգերու իրենց տաղանդին համեմատ ինչպէս ուրիշ լրագիրներնոյնպէս և աւելի ուշով կը կարդայ իւր թերթը։ Երբ տեսնէ Լէյտըրի մէջ յօդուած մը որուն հաւնի, կը նայի թէ ո՞վ է գրողն, և առանց մէկու մը քան մը ըսելու կ'աւելցուցնէ անոր ամսականը։ Ամէն ծննդեան առթիւ Մր. Զայլոս դրամական նուէր կուտայ իւր աշխատաւորաց։ Հաղորդէլ է որ մէկը Մր. Զայլոսի գործը թողու և երթայ աշխատիլ ուրիշի գործին մէջ։ Երբեմն Լէյտըրի գործէն եղած են մարդիկ, բայց ասոնք առանձին գործ բռնելու մտօք թողած են Լէյտըրի գործը, և դրամական օգնութիւն գտած են Մր. Զայլոսէ։

Մր. Զայլոս ոչ կը ծխէ և ոչ կը խմէ, սակայն և այնպէս չէ ծայրայեղ դիներկատ որ զանայ ուրիշներէ ինչ որ ինքը չարիք։ Հիւրերը կը գտնեն անոր սեղանին վրայ գինի և կրնան հաճութեամբ ըմպել ի խնդութիւն իրենց ասոնչականին։ Մր. Զայլոս է անդամ Episkopոսական եկեղեցւոյ, սակայն ազատամիտ և ներող մարդ է։ Կ'ըսուի թէ երկու բանի համար մշան անեներով է. չ'ընար երբէք ներել ստախօսութեան եւ վատութեան։

Քանի մը տարի առաջ Բըլլէթ Լէյտըրի նախորդ տիրոջ որդին եկաւ խնդրել Մր. Զայլոսէ որ օգնէ իրեն Ֆիլատէլֆիոյ մէջ նոր թերթ մը հաստատելու։ Երիտասարդն ըսաւ թէ իւր հայրն ստիպուած էր վաճառել իւր թերթը մեծ վնասով, և այժմ Մր. Զայլոս կը քաղէր արդիւնքը։ Մր. Զայլոս խորհեցաւ թէ իւր պարտքն էր օգնել անոր, ուստի փոխով օգնեց անոր տալով տպագրական գործիներ և թղթատուութիւն ընելով անոր որ աչքէ անցունէ իւր տեսարկներն և փոխ տալով մէկ կամ երկու փորձառու մարդոց գործն աղէկ ճամբու մէջ դնելու։ Պատասխանութիւն ըրած էր նաև խմբագրական սղղու յօդուածներով յանձնարարել հասարակութեան նոր թերթն, և ընել ինչ որ կրնար երիտասարդին յաջողութեան համար։ Սակայն իւր մարդերէն ոմանք ապդարարեցին Մր. Զայլոսի թէ Մր. Սուէյն (այս էր երիտասարդին անունն) սաստիկ ջնորհ զոր կը դանէր Մր. Զայլոսէ, պիտի գործածէր ի վնաս իւր բարերարին։ Մր. Զայլոս չէր ուզեր հաւատալ ասոր։ Մր. Զայլոսի գլխաւոր մարդերէն մին առաւօտ մը երթալով նոր թերթին խմբագրատունն օգնութեան համար, դտաւ դռները փակ, և տեսաւ ապդարիր մը ծանուցանող թէ Լէյտըրի խմբագրատունէն ոչ ոք պիտի ընդունուէր ի ներքս։ Նոյն առաւօտ հրատարակուեցաւ ձեւով, զբերով և ծալքով թերթ մը յարձնման Բըլլէթ Լէյտըրի, և միայն մէկ բառի տարբերութեամբ, այսինքն փոխանակ Բըլլէթ Լէյտըրի՝ Բըլլէթ Ռիէյորդ անուամբ, և մէկ «Էնդ»ով։ Ակներեւ տեսնուեցաւ թէ նոյն թերթը հրատարակողներուն նպատակն էր ուղղակի վնասել Մր. Զայլոսի։ Սակայն այս թշնամական փորձն անյաջող եղաւ և բաւական մարդիկ մեծ գումարներ կորուսին և դարձեալ չկրցան մեծ վնաս հասցունել Բըլլէթ Լէյտըրի տիրոջ։

Սոքրդէս նոյն անուն չարաթաթերթը, որոց տիրերը միլիոններ շահած են, հասատուած է Մր. Զայլոսի թերադրութեամբ և աջակցութեամբ։ Սոյն թերթին երկու տէրերը Բըլլէթ Լէյտըրի Վաշինկտոնի թղթակիցներն էին։ Մր. Զայլոսի օգնութեամբ յաջողողներուն ցանկը երկայն է։ Այս ազնիւ անձը կը համարի թէ իւր հարստութիւնն աւանդ մ'է իրեն յանձնուած, եւ ինք կը ջանայ լաւ տնտես ըլլալ։ Անոր բարեսրտութեան և գթասրտութեան համբաւն այնչափ տարածուած է որ Մր. Զայլոս երբեմն կ'ընդունին օրն երկու երեք հարիւր նամակներ որովք կարօտ մարդիկ օգնութիւն կը խնդրեն անկէ։ Առաւօտները Մր. Զայլոսի դրասենեակը կը պարարուի օգնութեան համար անոր դիմողներէ, և շատեր կը գտնեն անկէ բաղձացեալ օգնութիւնն, վասն զի Մր. Զայլոս երկրին առեւտրական և դրամական տանց հետ ընդարձակ յարաբերութիւններ ունենալով շատ անդամ կրնայ գտնել գործ արժանաւոր անձանց համար։

Բըլլէթ Լէյտըր է Ամերիկայի եթէ ոչ ամենէն լուրջ թերթն, գէթ մին յայտնապէս։ Սինլոր և գեղեցիկ յօդուածներ, որ այնչափ չատ են Ամերիկայի ուրիշ թերթերու մէջ, գրեթէ չեն երեւիր Բըլլէթ Լէյտըրի մէջ։ Ոճրագործական կարգ մը լուրեր, որ այնչափ ախորժանոք կը կարդացուին տարին կարգի մարդերէ, տեղ չունին Մր. Զայլոսի թերթին մէջ։ Երբ այս անձն թերթը իւր վրայ առաւ, և յայտարարեց թէ ընդվզարսուզական նկարագրութիւններու և անբարոյական լուրերու տեղ պիտի չթողու իւր թերթին մէջ, շատեր ըսին թէ այս մարդը պիտի չյաջողէր, բայց յաջողութիւնն եղաւ ի վեր էսն զամենայն ակնկալութիւն։ Բըլլէթ Լէյտըրի մէջ անձնական յարձակումներ և վէճեր չեն հրատարակուիր։ Թերթը նշանաւոր է ամենամութեանց և մահուանց ծանուցումներու կողմանէ։ Կ'ըսուի թէ Ֆիլատէլֆիոյ մէջ ոչ ոք [illegible] օրինակ [illegible] դատարան մին չունի որ ամենամութեան ծանուցումը չտեսնուի Բըլլէթ Լէյտըրի մէջ։

Մր. Զայլոս է իբր յիսնամեայ միջահասակ մարդ կերը և և լեցուն դէմքով։ Մեծ գլուխ մ'ունի և դէմքն է թարմ իբրեւ պատանեկի մը դէմք։ Նկատելով թէ այնչափ չատ գործ տեսած է ինք կ'երեւի աւելի երիտասարդ։ Կը թուի թէ անչահախնդրութիւն և բարեսրութիւն են լաւագոյն գեղեր կեանքն երկարող և առողջութիւնը պահող։

Մր. Զայլոս չատ կը սիրէ խնջոյք տալ բարեկամաց, հիւրոց և այլ ամենուն որ կերթայով իւրեք կը ծանօթանան անոր։ Կ'ըսուի թէ այս անձն աւելի խնջոյք տուած է քան որ եւ իցէ Ամերիկացի իւր ժամանակին։ Մր. Զայլոս հացկերոյթի կ'ընէ ոչ միայն նշանաւոր անձանց, այլ և նուազ կարեւոր և խոնարհ կարգէ մարդոց։ Այն հացկերոյթներն զոր կուտայ Ֆիլատէլֆիոյ լրագրավաճ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՒԱՆԴԻՆ ԲԱՐԵԿԱՄԸ

Ի

ՏՕՔԹ. Ս. Յ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԷ

Սոյն գործոյն մէջ որ առաւել քան 400 էջերէ բաղկացեալ է, հեղինակն ամփոփած է այն ամէն ծանօթութիւններ, հրահանգներ ու պատուէրներ, որք հարկաւոր են հիւանդաց ոչէք եղած ընտանեկան խնամքները տալու, բժշկական դանազան դեղօրայքն պատրաստելէ գործածելու և մանաւանդ յանկարծական պատահարաց միջոցին հարկ եղած անմիջական դարմանները տանելու։ Սոյն պարզանկուածքեամբ մեծ ծառայութիւն մը մատուցանել կոչուած է սա հոգ ընտանեաց մէջ որոց բաղումք զուրկ լինելով այսպիսի առաջնորդէ մը, կը գործեն յաճախ թերութիւններ և սխալներ որք յետոյ մեծ ազատից պատճառ կը լինին։

Կեդրոնատեղին է Արամեան գրատունը և կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառաց և Պ. Վայսի քով ի Պերա։

Գին 1 մէճիտ

ՆՈՐ ՀՐ ՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻՆ

ՎԵՆՆԻՏԻԿ ՄԻԹԻԱՐԵԱՆ ՀԱՅՑ ՏՈՒԱՐԱՆԻՆ

Պարտիզեան մարաց Մարիամ կուսամօր Ասպատնջականի Տէր Օրհնի քահանայի, թարգմանեալ հանդերձ յաւելուածովք ի Հ. Աւգենտիոսէ Վ. Գուրդէնեան, Գին 2.50 Ֆր.

Շուտ ընդէր պատմութիւն։ Այս վերնագրոյն ներքեւ Վենետիկեան Հարք որոշած են հետզհետէ հրատարակել ախորժելի վիպասանութիւններ և պատմութիւններ։ Առաջին հատորն, որ հրատարակուած է, կը պարունակէ Եօթն պատմութիւններ, Եղեռն Մահապարտ, Կապարեալ նմանութիւն, Կիրեալ Գոհան, Ոսոխալի հաշտիչքն, Շրջող Թիւրեղաւոր Ոսոխական մը, Անէծեալ տունը, Վէհանդն Ծաղրածու, Խուհակաց գնչն պատիրը։ Այս շարքին մէջ երբեմն պիտի հրատարակուին նաև ընդարձակ վիպասանութիւններ մէկ կամ երկու հատորով։

Գինը [illegible] ռուբլի է 1.75 Ֆրանք։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ի Մխիթարեանց Գրատուն, Ղալաթիա, Սեղբոս խան։

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՔԻԱՆ ԷՖԷՆԴԻ ԱԲԻԿԵԱՆԻ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Ով որ կ'ուզէ ինքն իրեն սովրիլ հետագայ չորս բաներն՝

1. Ընթերցանութիւն Ցանկերէն այլ և այլ ձեռագրոց։

2. Ուղղագրութիւն։

3. Հարազատ թարգմանութիւն։

4. Խմբագրութիւն պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական այլ և այլ գրութեանց, ինչպէս նամակ, պայմանագիր, ապէրսագիր, երմոխտագիր, նամակ, և այլն,

Թող հայթայթէ մի հատ սոյն գրքէն որ գարձեալ հեղինակին գործերէն Գ. տիպ Թրքատառ ձեռագիր Կիւլսէմանին հայերէն արտասանութիւնն է, և ի վերջոյ կը պարունակէ բառգրքոյկ մը և բաղում պատուանուններ և այլք։

Կը ծախուի ամէն հայ գրավաճառաց և Ջրամեան Պողոս և Յակոբ աղայից քով ի գին 7 ղրուշ։

ԾԽՈՂՆԵՐ

Կրնաք ծխել առանց վնասելու ձեր առողջութեան, եթէ մէն մի գլանիկ յետոյ առնուք։

ՆԻՔՈՍԻՏԻ ԲԱՍԹԻՅԼ ՄԸ

Ամենաղօրաւոր դեղեմ մ'է սա ընդդէմ ԾԽԱԼՈՒՅՑ։

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառաց, անուշավաճառաց, ծխավաճառաց և այլոց քով։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Դեղագործական Մթերանոց, 33, Ղալաթիոյ մեծ փողոց։

Ա.ԶԴ

Կ. Պոլսոյ առաջնակարգ վարժարանաց միոյն համար հայերէն և ֆրանսերէն լեզուաց հմուտ դասատուի մը պէտք լինելով՝ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել լրագրոյս տնօրինութեան։

5—5

Ա.Զ.Դ

Հայերէնի, թուագիտութեան, աշխարհագրութեան հմուտ դասատուի մը, որ կարող է նաև ֆրանսերէնի եւ թուրքերէնի օգնական ըլլալ, փափաք ունի ազգային դպրոցներու, տուներու և նոյն իսկ դասատաց մէջ մնայուն կամ այցելու դասատուութիւն ընել։ Հաւատարիմ պարմանութիւն։ Պէտք ունեցողք դիմեալս են Նուսատուեան խան, Աբէ-Եէի խարտարատուն։

6—10

Հայ վարժուհի մը որ կը խօսի մաքուր հայերէն, ֆրանսերէն և թիւրքերէն, կը բաղձայ պաշտօն մը գտնել ընտանեաց մէջ, թէ՛ ի Կ. Պոլիս և թէ՛ յօտար երկիր։ Փափաքողք պէտք է դիմեն լրագրոյս խմբագրատունը։

ԼՈՒԹԸՐՆ ԵՒ ՉԻՄՆԷԼ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ԳՈՐԾԵԱՅ

ՓԻԼԻՊԷՅԻ ԳԱԲՈՒՈԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

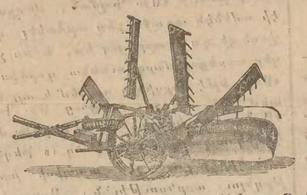

«ՐԻԱՆ» Մականուանեալ հնձող մեքենան երկու ձիով կը քաշուի և կը կրէ 300 օխա։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը և երաշխաւորեալ է։ Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն։

302

ՄԻՋԱՏԱՍՈՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ԹՄՈՒՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸՄԲ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ

Ի ՍՊՈՒԼԻԱՅՈ, ԴԱԼՄԱՏԻՍ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մոմհանէ, Լայա խան, 2.

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Լատադոն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բերշիմէկ բազարի մեծ նեղի ճամի դրան կից։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը փայլուն։ Կան թիւր գոհացողներ եւ պոյծը մշնայուն ու բոլորովին բնական է։ Գնողները կը պնդեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ունեցեալ խոր գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկի ասոր պատուականութեանը կը հաւասարի։ Ներկի կարողութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել։ Կը ներկէ սեւ կամ շագանագոյն, մարմը չաղտոտեր ու վնասակար նիւթը չպարունակիր։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը և երաշխաւորեալ է։ Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն։

302

ՄԻՋԱՏԱՍՈՊԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ

ԹՄՈՒՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԸՄԲ

Ա. ՄԻԹԱԼՈՎԻՉԻ

Ի ՍՊՈՒԼԻԱՅՈ, ԴԱԼՄԱՏԻՍ

Ղալաթիոյ մէջ Մթերանոցն է Մոմհանէ, Լայա խան, 2.

ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Լատադոն տեսակը կը ծախուի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Բերշիմէկ բազարի մեծ նեղի ճամի դրան կից։

Վերոյիշեալ ներկի գործածութեան եղանակը շատ դիւրին, արդիւնքը փայլուն։ Կան թիւր գոհացողներ եւ պոյծը մշնայուն ու բոլորովին բնական է։ Գնողները կը պնդեն թէ ուրիշ ներկերու անմաքրութենէն ու ունեցեալ խոր գարշելի հոտէն ձանձրացած ըլլալով, սկսած են գործածել այս ներկը որով շատ գոհ եղած ու նեղութենէ ազատած են, ուստի ոչ մէկ ներկի ասոր պատուականութեանը կը հաւասարի։ Ներկի կարողութիւն ունեցողները թող հաճին փորձել։ Կը ներկէ սեւ կամ շագանագոյն, մարմը չաղտոտեր ու վնասակար նիւթը չպարունակիր։

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄՆՏՈՒԿ

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ 116, ՐՈՒԱՊԱՐԱԿ ԼԱՖԱՅԷԹ, ԲԱՐԻԶ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆՆ

Բարիզի Ընդհանուր Խնայողական Մասուկին գործառնութիւնն են, Գաղղիոյ կառավարութեան անմիջական «երաշխաւորութեան» ներքեւ գտնուող, և մեծամեծ պարգեւներով վիճակահանութեանց մասնակցող Քրանական արժէքներու վաճառումը։

Ընկերութիւնը կազմուած լինելով 24 Յուլիս 1867 թուականէ օրինաւոր տրամադրութեանց համաձայն, իւր գործողութիւնք Ֆրանսական կառավարութեան «գոնթրոլ» ենթարկուած են։ Այս մեծ և անմոխրելի ապահովութիւն մ'է զոր ընկերութիւնն կրնծայէ իւր յաճախորդաց։

Ընկերութիւնը կը դիւրացնէ հասարակութեան «ամսական վճարմանց միջոցաւ» դիպել մի փոքր հարստութիւն և ունենալ մխիթարական մեծ պարգեւ մը շահելու յոյսն։

Առաջին ամսավճարն արուելուն պէս, բաժանորդն կ'ընդունի իւր գնած արժէթղթին թիւն, և կը վայելէ նորա իրաւունքներն, որպէս թէ բաժնէթղթին գինն ամբողջովին վճարած լիներ։ Հետեւաբար արժէթղթին շահելիք պարգեւներն և տոկոսի կտրօնները իրեն կը վերաբերին։

Ամսական վճարմունք են՝ 5, 10 և 20 ֆրանգ։

Քանդանան տեղեկութեանց համար դիմել առ Ընդհանուր Ներկայացուցիչն Ընկերութեան վան Թուրքիոյ, Ապոստոլաս Դասի Եկեղեցի, 4 Պարմէ-գարու, Կ. Պոլիս։

Ներկայացուցիչ ի Պուրսա, Յովհաննէս Եֆենտի Յ. Պոստալեան

Ներկայացուցիչ ի Զմիւռնիա Ատես եղբարք

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԶՕՐԱՅՈՒՅԺ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ ՄԱՍԻ ՀԻԻԹ ՖՈՍՖԱՓ ՏԸ ՇՕ

Ամենաղօրաւոր կազմուածքն զոր պարարտին գործածել Ապաթիտները, Դէնքերը, Կանեպը, տարաբաղմ Տզոյները և ամէն փտիւկ անձինք։

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամէն դաժերու, փորկապութեան, Հիւծման, Եկեղ տարբերութեան, Ուտելոյն։ Ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Զղջային ուժգնութեան ամէն վիճակներուն որոց շատերը չաբաշուշ կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս։

ԼԻՈՆ—Գեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպոն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ամիրեանների դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՅՑ

1885 ՅՈՒԼԻՍ 6 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 31

Վասպուրէն էջնող շրջենաւորներ

11 — Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէկ. Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

11 — Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

11 — Ամասիա. Զէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.

11 — Պէյազ. Բաշաղ. Ր. Բ. Պաշ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյ. Գուզ.

11 45 Եշեմի. Մէզ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Պղանճը. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիքթաշ.

12 45 Գապաթեր Մէզարպ. Պէզիրէ. Թար. Պէյազ. Բաշաղ. Գանդր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.

12 30 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Պղանճ. Ր. Հիսար Պէկէք. Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

2 — Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Պղանճ. Ր. Հիսար Պէկէք. Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

2 Պէզիրքաշէրէ Թարապիա Պէյազ Բաշաղ. Լրիվաթաբ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյլէր Գուզկ. Խսկ.

3 — Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Պէյազ. Բաշաղ. Լրիվաթաբաշ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյլէր Գուզկ. Խսկ.

3 45 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Քիրէճ. Թարապ. Եղնէք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

4 — Պէզիրէ. Պէյազ. Բաշաղ. Լրիվաթ. Գանդրճ. Ա. Հիս. Գանտ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք.

4 45 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Մերկ. Պղանճ. Ր. Հիսար Պէկ. Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

5 45 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Մերկ. Պղանճ. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

6 45 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Պէյազ. Բաշաղ. Եղնէք. Մերկ. Գանդրճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամասիա. Զէնկել. Պէյ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խսկ.

7 30 Ա. Գանտ. Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Քաշէրէ Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Մերկ. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

8 45 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք Մերկ. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

8 45 Պէզիրէ. Թարապ. Պէյազ. Բաշաղ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտ. Ամասիա. Զէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Խսկ.

9 30 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Պիթէն. Պղանճ. Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

10 Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէկ. Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

10 30 Եշեմի. Մէզ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէքեղ Մերկիճեն Ր. Հիսար Պէկէք Ամասիա. Գուրուչ. Օրթաքեայ Պէշիք.

10 45 Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Պէյազ Բաշաղ. Ր. Բաշամ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամասիա. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իսկ.

11 — Եշեմի. Մէզարպ. Պէզիրէ. Թարապ. Եղնէք. Մերկ. Ր. Հիսար Ամասիա. Օրթաք Պէշիք.

Կոմոտրէն մեկնող շրջենաւորներ

12 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Պիթէն. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ.

1 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

1 45 Գապաթ. Խսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Զէնկէք. Ամասիա. Գանտ. Ա. Ա Ր. Հիսար Գանդրճ. Մերկ. Եղնէք. Բաշաղ. Պէյազ. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

2 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

2 30 Խսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկել. Ամասիա. Գանտ. Ա. Հիսար Գանդրճ. Ր. Բ. Պաշ. Բաշաղ. Պէյազ. Պէյրիէք.

2 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Պիթէն. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

3 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկիճեն Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

3 45 Խսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկէք. Ամասիա. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանդրճ. Լրիվաթաբաշ. Բաշաղ. Պէյազ. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզ. Եղնիմ.

4 45 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

5 — Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Պէյ. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եղնիմ. Ր. Ա. Գանգ.

6 — Պէշ. Օրթ. Գուր. Ամասիա. Պեպ. Ր. Հիսար Միրկեան Եղնէք. Թարապ. Պէյրիոք. Մէզ. Եղնիմանշալէ.

6 45 Խսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Զէնկել. Ամասիա. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար. Գանդրճ. Միրկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք.

8 45 Պէշիք. Օրթաք. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզ. Եղնիմ.

9 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եղնէք. Թարապ. Պէյրիէք. Մէզարպ.

10 — Գապաթ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկել. Ամասիա. Գանտ. Ա. Հիսար Գանդրճ. Ր. Բ. Պաշ. Բաշաղ. Պէյազ. Թարապ. Մէզարպ. Ր. Ա. Գանգ.

10 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Պիթէն. Եղնէք. Թարապ. Քիրէճ. Պէյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկեան Եղնէք. Թարապ. Պէօյրիէք. Մէզարպ. Եղնիմ.

11 — Գուզկ. Պէյլէր Զէնկել. Ամասիա. Գանտ. Ա. Հիսար Գանդրճ. Բաշաղ. Պէյազ.

11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Զէնկել. Ամասիա.

12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամասիա.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԼԷԲՈՒԼԻ ԵՒ ՄԻՆԹԷՐՆԻՈՅ ԴԷՊ-ԲԱՌՆԸ

ՇՈՒՇԵՐ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանոքուս	4200	Օսայիս	3000
Ֆէրոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Պէսոպրիս	3250	Ադրանդիք	1700
Թիպս	3250	Լորիս	800
Մակասար	3250	Օրիսա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Բերա շոգենաւը, նաւապետ Ֆորիսթիրը սատ հասաւ և բեռ կ'առնու Լիվերբուլի համար։

Ամերիկա շոգենաւն ամսոյս 12 Լիվերբուլէն սատ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԵԼ, ԲԱՌՆ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գորգ-ակալ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԼԷԲՈՒԼԻ, ՄԻՆԹԷՐՆԻՈՅ ԵՒ Օդեսայի դէպ. կանոնաւորապէս բառնալ

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թանոյ	Նաւապետք
Ամա Սոֆիա	3,000	Պէքօ
Աբարատ	2,500	Ռոզբոս
Ժէրատիա	2,500	Քրուիչանք
Լազարիա	2,500	Ուէլքօ
Մասեստիա	2,500	Մարշ
Բուսիրիա	2,800	Թոմբրոթիլ

Պէլիճիկա շոգենաւն ի մտոյ Լիվերբուլ պիտի մեկնի։

Ամիա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվերբուլէն սատ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճարք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն գիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԵԼԻ, ԲԱՌՆ ԵՒ ԸՆԿ.

513 Գորգ-ակալ

ՀԱԴԵՆԱՒՈՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՐԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԻ, ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօրէյի դէպ. կանոնաւորապէս բառնալ

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յատակիկ շոգենաւն է Լիմնիսի որ օգստ. 12ին Մարսիլիայէն և օգստոս 29ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յատակիկ շոգենաւն է Լ. Մինէրէ՝ որ պիտի մեկնի օգստ. 27ին։

Լ'Աբէրն պիտի մեկնի օգստոս 15ին ուղղակի Լը Հաւրէ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղէրի, ուղեւորութեան և սպասարկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՆՈՒԹԻ ԲՐՈՍԻ,

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէք

514 Մոմհանէ փողոց, Թիւ 141

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹԻՒՆ

Ամէն Հինգշաբթի, Կ. Պոլսոյ ԵՒ Օդեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Այպանս	2,000	Էրմանդօ	4,500
Աշէէր	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Պարատին	2,500
Պասսանս	3,500	Մէկօ	2,000
Պորտինիս	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Դէլրա	2,600	Օրլանս	3,000
Գարիբաս	2,500	Գրանդոյ	4,500
Գամէս	2,400	Դրէօ	2,000
Գարդ	2,000	Բասիլիք	1,200
Գօմս	2,700	Բաղերմս	3,200
Տիտօ	2,500	Բասոդիլ	1,700
Տօմինիս	1,800	Բիդօ	2,800
Իրաքօ	2,600	Լիսիթօ	4,400
Տրարգ	2,600	Լիսարտօ	3,200
Յալքօն	800	Լոլոս	3,000
Ֆիտօ	1,700	Լուսանս	5,500
Ֆրամինկօ	1,600	Լօմէս	3,500
Կարլէօ	5,500	Պաչէնս	4,000
Կիրանս	2,200	Պարգնս	2,000
Կօրս	1,800	Սէլլիս	2,000
Կրօնս	2,200	Սօրենդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	4,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլքն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիկեր	4,300
Հիւմպերդ	1,200	Թալեսս	2,800
Ճէսս	2,300	Փանդօ	3,600
Փէլս	2,000	Լեէսոս	1600
Քօքիս	2,200	Ջէպտա	3,000
Էլս	2,000	Ջէրս	41,0

Ուինլաթ շոգենաւը, նաւապետ Նիուէն ամսոյս 7ին Հրէն մեկնած է Մալթա, Զմիւռնիա, Կ. Պոլիս և Օտեսա երթալու համար։ Ամսոյս 22ին սատ կ'սպասուի։

Քոֆեա շոգենաւը, նաւապետ Նիլլ, ընդհանուր վճարով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրէ, և ամսոյս 21ին պիտի մեկնի ի Պոլիս Օտեսա երթալու համար։

Ուղղակի երթալու համար ամէն թիւրքերէն կնճռոտ։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԻՆՏԷՐԻՒ ՀԻՆՏ ԻՆ ԸՆԿ.

Գորգ-ակալ։

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէք

514 խան Ղալաթիա

Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ Ն. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԻԵՒԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

Որքան անձինք կը դժուարին՝ թո՛ւրեւնց և թէ՛ երեւոյթ զանազան համար՝ Մէրիւ ձկան իւղի օգտակար գործածութենէն, իւր ապրած զարգացման պատճառաւ Փարիզի դեղագործ Մեյնէի Մէրլու Յիսն Իւղի Ֆոսֆորի դեղը, ոչ ոք ունի իւղն (Թանզան ձկան իւղ)։ Կը պարունակէ անոր բոլոր կազմութիւնները և առաւելութեամբ կրնայ գործածուիլ անոր տեղ ամէն պարագայի մէջ, առանց ունենալու անոր անանոյշ հոտութեանց և ոչ մին։ Արդարեւ բնաւ յատակ չլերեր առանց իւղի յոգնութիւն, և ամենախափանակ ապան, ամենաանգուշ ապրիչի գիւրութեամբ կը գործածեն դայն Մեյնէի շաբաթական կամ Մեյնէի հոգիներու (փոքր շաբաթական մանկանց համար) ձեւին տակ։

Այդ Շաբաթական ամենապէս դարման են ընդդէմ արեան պակասութեան, փտութեան, դեղութեան, կուրծքի հիւանդութեանց, արեան տկարացման, ասպարինանց, ուժգնաւորութեան, ախորժակի պակասութեան, ծերոց տկարութեան, և կը դարձնեն մանկութիւնն և պատանեկութիւնը։

Մէյնէի շաբաթական ամենախոնարհ գինն ծառայութիւններ կը մատուցանեն այս երկրին մէջ, ուր վերոյդրեալ հիւանդութիւնք կը տիրեն։ Իրենց գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանաւանդ այս միջոցիս, ուր բազմաստեղակ իւղեր կը վաճառուին որք Մորիս ձկան ճշմարիտ իւղ չլինելէ զատ ամէն ինչ են։

Մասնագիտաց իւղոց իսկ կեղծեր և նրմանութիւններ կը պատրաստուին։ Կ. Պոլսոյ մէջ իսկ։ Թարգմանեալ համար ընդհանուր մթերանոցաց և Դերլայացուցչի

Ժ. Ա. ԼԻԲՐԱՆՏԻ

Դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերայի մեծ փողոց, թիւ 169

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅԷՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրեօզ»ի դինուոյն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մ'է և մեծապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը։

Գլխաւորապէս կը գտնուի Գ. Պերմէն Եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիմէ Ֆրանսեզ։

Les vrais Fumeurs de Cigarettes doivent faire usage du JOB ou ne pas fumer!! Jean BARDOU Inventeur et Fabricant à Toulouse

Exploitation Générale: J. Z. PAUILHAC, Toulouse

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵԼԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՋԷԻ

կսեալ ի 1 Մայիսի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՋԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՋԷ

	ԹՈՒՆԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԹՄԵՌՈՅ																																																	
	0		4		2		6		8		10		12		14		16		18		20		22		24		26		28		30		32		34		36		38		40		60		62		64		66	